№ 11 · פרייז 20 גראָשען.

טשענסטאָכאָווער צייטונג

Bibljoteka Jagellońska
Kraków
Św. Anny 19

ערשיינט יעדען פרייטאג.

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע:
ערשטע אַלעע 6. – טעלעפאָן 201.

אַבאָנעמענטס-פרייז: 8 נומער 20 גראָשען.

CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. TELEFON 201.

Piątek, dnia 11 marca 1932.

ליכט-צינדען 5.15

פרייטאג, פ׳ פקודי ג׳ אדר ב׳ תרצ״ב.

יודישער הילפס - קאָמיטעט פאַר קריזיס - געליטענע

טשענסטאָכאָוו, נייער מארק 14, טעלעפאָן 86.

ברידער יודען!

מיר שטעהען פנים אל פנים פון א שרעקליכער קאטאסטראָפע פון די יודישע מאַסען. דריי טויזענד יודען אין טשענסטאָכאָוו הונגערן און פונקט אזויפיעל קעמפט מיט דער גרעסטער נויט.

דריי טויזענד יודען דראָהט א הונגער-טויט, דריי טויזענד יודען האָבען נישט אויף קיין לעפעל עסען און נישט אויף קיין שטיקעל קויהל.

נישט לאַנג צוריק האָט דער רוב פון די איצטיגע אונגליקליכע געאיילט מיט הילף פאַר אַנדערע אויף יעדען רוף.

היינט זענען זיי אליין פעראורטיילט אויף צו בעקומען הילף פון יודישען הילפס-קאָמיטעט, וועלכער בעמיהט זיך מיט זיינע בעשיידענע מיטלען צו לינדערן דעם דאָזיגען תהום פון עלענד און ליידען.

דער 13 מערץ וועט זיין א טאָג פון הילף פאַר אונגליקליכע.

אין דעם טאָג וועט יעדע יודישע וואוינונג בעזוכט ווערען דורך א שליח פון קאָמיטעט.

אין דאָזיגען טאָג וועט יעדער טשענסטאָכאָווער יוד אָבגעבען אַן׳עגזאַמען פון זיין רייפקייט, פון זיין פערשטענדניש פאַר דער ערנסטקייט פון דער לאַגע און פאַר די עלעמענטאַרסטע פליכטען.

ווער עס האָט נאָך אליין אויף א שטיקעל ברויט, מוז זיך דערמיט טיילען מיט זיין הונגעריגען ברודער.

דער 13 מערץ איז דער טאָג, אין וועלכען יעדער פון אונז וועט מאַניפעסטירען דאָס געפיהל, וואָס פעראייניגט איהם מיט׳ן כלל און וועט גערן געבען דעם גראָשען פאַר די אונגליקליכסטע. אפילו ווען דאָס אוועקגעבען דעם גראָשען זאָל זיין ווי שמערצליך פאַר איהם!!!

נעהמט אויף אונזערע זאַמלער נישט בלויז בסבר פנים יפות, נאָר אויך הערצליך. איהר קאָנט דאָך אלע דעם צוועק!

קיין שום יוד וועט זיך נישט אָבזאָגען אויסצופיהרען זיין הייליגסטען חוב!
ווער עס געדענקט אָן אַנדערע, דער זאָרגט פאַר זיך!

יודישער הילפס-קאָמיטעט פאַר קריזיס-געליטענע
אין טשענסטאָכאָוו.

אין דער אַקציע פון קאָמיטעט בעטייליגען זיך:

דער סוחרים און פאַבריקאַנטען-פעראיין.
דער צענטראַלער האַנדווערקער - פערבאַנד, אָבטיילונג אין טשענסטאָכאָוו.
דער קליינהענדלער-פערבאַנד.
געזעלשאַפט „דאַבראָטשיננאָשטש״.
געזעלשאַפט „בית לחם״.
געזעלשאַפט „טאָז״.
קרייז פון ליבהאָבער פון מוזיק „לירא״.
לינגוויסטען-קלוב.
קרייז פון יודישע אקאדעמיקער.
יודישער ספאָרט און טורן - פעראיין.
ספאָרט - קלוב „אספלה״.
אָרגאַניזאַציע „הרצליה״.
אָרגאַניזאַציע „גורדוניה״.

Serdeczne życzenia z okazji zaślubin p. ZELMY KOPIŃSKIEJ
z p. Inż. MIECZYSŁAWEM HOCHMANEM
zasyła
SAMUEL SZYLDHAUS.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט האָב איך דעם כבוד מודיע צו זיין דער ג׳ קונדשאַפט, אז איך האָב געעפענט אין דער **ערשטער אַלעע 6**

א וואורשטען=געשעפט

איינגעאָרדענט לויט׳ן לעצטען וואָרט פון דער טעכניק און היגיענע.
אייגענע ערשטקלאַסיגע אויסאַרבייטונג פון וואורשטען און פערשיעדענע גערויכערטע פליישען.
בעזוכט איהר איינמאל מיין געשעפט, בלייבט איהר שטענדיג מיין קונה!

מיט אַכטונג **דוד גאָלדבערג**

ערשטע אַלעע 6.

Zakład Elektrotechniczno-Inst.

„ŚWIATŁO-SIŁA"

sp. z ogr. odp.
w CZĘSTOCHOWIE
NOWY RYNEK 5. TEL. 606

אייגענטימער:

געבר. טענענבערג און **מ. עהרליך**

מאַכט בעקאַנט דער ברייטער געזעלשאַפט, אז אונזער פירמע איז איצט פערגרעסערט געוואָרען און נעמט אָן אַלערליי

עלעקטרישע ארבייטען

ווי: בעלייכטונג, מאָטאָרען, אַפּאַראַטען, ווי אויך אַלערליי פאָפּראַווקעס.
די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט רעיעל, שנעל, אונטער דער לייטונג פון קאָנצ. פאַכלייט.

אויסצאָהלונגען ביז א יאָהר אַלערליי ארבייטען.

דאס פוטער און **קאָפּעלושען=געשעפט**

פון **ב. בערקאָוויטש** און **ר. קעלציגלאָווסקי**

אַלעע 11, פראַנט, איז שוין אָפען.

דאס געשעפט איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואַהל **קאָפּעלושען** פון אַלע פירמען פון ביליגסטען ביז׳ן טייערסטען.

היטלען פון אַלע סאָרטען.

פוטער פון אַלע סאָרטען און צו די ביליגסטע פרייזען, ווייסט איהר דאָך אַלע קאָן מען נאָר בעקומען ביי דער פירמע ב. בערקאָווימש און ר. קעלציגלאָווסקי, אַלעע 11, פראָנט, דעריבער עמפפעהלען מיר זיך אויף ווייטער די ג׳ קונים־

הורט! ☞ די בעסטע סחורה און די ביליגסטע פרייזען. ☞ דעטייל!

געזאַנג און מוזיק - געזעלשאַפט „לירא״.

מאָנטאָג, דעם 14 מערץ 9 א זייגער אָווענד

קומט פאָר אין **„גראַנד - קינאָ״**

א גרויסער

סימפאָנישער קאָנצערט

אונטער דער לייטונג פון **י. זאַקס.**

אין פראָגראַם: בעטהאָווען׳ס 5-טע סימפאָניע, די אוקראַאינישע ראַפּסאָדיע „באַנדורא״ און אָפּערן-אַריעס מיט אָרקעסטער-בעגלייטונג.

עס נעמען אָנטייל די בעקאַנטע סאָליסטען: פר״ל **שטייער**, ה׳ אפל. **באַנאַש**, ה״ה **גראַבינער, שמידט, לעמעל** און **סרעבניק.** ביים קלאַוויר פרוי **ט. קאָפּינסקאַ.**

בילעטען פון 75 גראָשען ביז 2,50 צו בעקומען אין דרוקעריי פון ה׳ באַטשאַן, אַלעע 6 און ביי ה׳ אבראַמאָוויטש, אַלעע 28.

דער פריזיר - אַנשטאַלט „רענעסאַנס״

פירמע **נאַסאַנאָוויטש**

וועלכע האָט זיך געפונען אַלעע 20 איז איבערגעטראָגען געוואָרען

אויף נאַרוטאָוויטשאַ 14 (פריהער קראָקאָווער)

דער אַנשטאַלט איז איינגעאָרדענט לויט די לעצטע כללים פון היגיענע און מיט די בעסטע בעקוועהמליכקייטען.

א ספעציעלער קאַבינעט פאַר דאַמען = פריזור.

די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט רעיעל און סאָליד, אונטער דער פאַכמענישער לייטונג פון ה׳ **שמעון פרישמאַן.**

בעמערקונג: צוליב דעם קריזיס זענען **די פרייזען זעהר ביליג.**

ווער עס בעזוכט אונזער אנשטאַלט איינמאָל—בלייבט אונזער שטענדיגער קליענט.

ביורא „פאָראַאַ״

☞ **2 אַלעע 35** ☞

ערלעדיגט אַלערליי **אַמטליכע ענינים**

ווי: **ביטעס צו אַלע רעגירונגס = אַמטען און געריכטס=אינסטיטוציעס.**

שטייערן-פראַגען און ענינים פון **אינדוסטריע-געזעץ.**

א ספעציעלע אָבטיילונג פאַר ווינדיקאַציעס:

ווי איינמאַנען וועקסעל - חובות, וויראָקען ווי, אויך אָפענע חובות.

די אָבטיילונגען ווערען אנגעפירט דורך לאַנג רוטינירטע זאַך-קענער.

דאַנקזאַגונג.

דער פרויען פעראיין „עזרה״ דריקט אויס א הערצליכען דאַנק די אַלע געעהרטע פרויען און פריילינס, וועלכע האָבען אַנ׳אַקטיווען אנטייל גענומען אין די פאָרברייטונגען פון באַל דעם 27-טען פ. ח., ווי אויך די ה״ה: פאָגעל, בראַט און ליפשיץ פאַר זייער אינטעסיווע און פרוכטבאַרע גוטוויליגע ארבייט.

גלייכצייטיג דאַנקען מיר די אַלע, וועלכע האָבען אונזערע זאַמלערינס אויפ׳ן בופעט מיט ברייטע גאַבען בעשאַנקען, א דאַנק וועלכען דער באַל האָט זיך פולשטענדיג איינגעגעבען.

די פערוואַלטונג פון פרויען-פעראיין „עזרה״
אין טשענסטאָכאָוו.

☞ שפּאַגאַט ביליג!!! ☞

איהר דאַרפט שוין מעהר נישט קויפען קיין מאַניליע (סוסאַל) שפּאַגאַט, **ווייל ריכטיגע קאַנאָפּיע שפּאַגאַט איז בעדייטענד ביליגער געוואָרען,** און גלייכט זיך אויס מיט׳ן פרייז וואָס עס קאָסט מאַניליע. — אַלע זאָרטען שפּאַגאַט, פּשענדזע, פודים, בעקומט איהר צו די ביליגסטע פרייזען ביי:

יעקב ברוין, ערשטע אַלעע 1, אין הויף.

Dr. Med.

M. HALLEMAN

były lekarz szpitali wiedeńskich,
szpitala św. Łazarza oraz Szkoły
Położnych w Krakowie
przyjmuje w chorobach kobiecych i wewnętrznych
od godz. 5—7-ej.
Aleja Kościuszki 14. Tel. 138.

גאַרדינען סטאָרען רעקען

פערקויפט אמביליגסטען א צוגערייזטער

פון 11-טען ביז דעם 15-טען מערץ

טשענסטאָכאָוו, **2-טע אַלעע 19** וואוינונג 7.

צו פערדינגען

2 שטיבען אין אַלטען מאַרק

באַלד איבערצוגעבען

ערקונדיגען זיך אין דער רעדאַקציע.

קופּהויזער = טעכניקום

פאַר אינזשיניער און ווערק-מייסטער

באַר פראַנקעהויזען, קופּה,

פראָגראַם-פאָדערונג: עלעקטראָטעכניק, מאַשינען, ערד-מאַשינען, אויטאָ-און לופט-בעטריעב, שטאָהל-בוי, אייזען-וואַסער-בוי פאַר סוחרים 1-סעמעסטריקערטעכנישער קורס.

א פערקויפערין

בעקאַנט אין **מאַנופאַקטור** און **מענער-גאַלאַנטעריע** ווערט געזוכט פון באַלד

ערפאַהרען פון 8 ביז 9 אָוונד ביי **רזאָשינסקי, אַלעע 29**

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „בית לחם״.

זונטאָג, דעם 13-טען ד. ח. **3 א זייגער נאָכמיטאָג** קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער **נייער סינאַגאָגע, די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער געז. „בית לחם״.**

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) בעריכט פון די טעטיגקייט פאַר׳ן פאָריגען יאָהר. קיין בעזונדערע איינלאַדונגען וועלען נישט ארויסגעשיקט ווערען.

דערמיט ציהען מיר צוריק אונזער אויפפאָדערונג צו אונזערען לאָקאַטאָר ה׳ באַנהאַרט, וועלכע מיר האָבען פערעפענטליכט אין דער „טשענסטאָכאָווער צייטונג״ נומ. 8, ווייל ה׳ באַנהאַרט האָט אונז אַלץ פולשטענדיג ערלעדיגט און מיר האָבען צו איהם קיין שום טענות נישט.

עזריאל פשעראָווסקי,
מ. א. לאַסטמאַן.

מעלדונג!

מיר מעלדען, אז דער ה׳ יצחק באָמס איז געוואָרען אויסגעשלאָסען אַלס מיטגליד פון בעקער-צעך, לויט׳ן פאַראַגראַף 11 פונקט 1 פון צעכען-געזעץ.

גלייכצייטיג ווענדען מיר זיך צו אַלע חברים פון צעך, נישט צו שטעהן מיט איהם אין קאָנטאַקט.

מיט אַכטונג

די פערוואַלטונג פון יוד. בעקער-צעך
אין טשענסטאָכאָוו.

נחום אש אבדפ"ק.

לאָזט נישט הונגערן אייערע ברידער!

(צו דער זונטאָג'דיגער זאמעל - אַקציע).

כפין עניא ולא ידע — דער נויטבעדערפטיגער הונגערט און דער זאטער פיהלט עס נישט. (מגילה ז').

דער שווערער ווירטשאַפטליכער קריזיס, דער געוואַלדיגער עקאָנאָמישער הורבן האט פעראורזאַכט אַ שרעקליכע נויט צווישען אַלע שיכטען פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג. איבער די קעפּ פון די יודישע סוחרים—אַלץ-איינס גרויסע צי קליינע, אַזוי אויך אויף די בעלי-מלאכות און אַרבייטער הענגט אַ שוואַרצער וואָלקען. הונדערטער הונדערטער יודישע עקזיסטענצען ווערען פון טאָג-צו-טאָג אונטערגעבראָכען, רואינירט, חרוב; דאס שרעקליכע וואָרט: הונגער, האָט אריינגעדרינגען אין די שטיבען פון אונצעהליגע יודישע משפחות, דער מורא'דיגער דלות האָט אויפגעבויט זיין נעסט אין אַלע ווינקעלעך. עס צאַנקען און געהען אויס בכבוד'ע יודישע משפחות, וועלכע ווילען בעסער אין דער שטיל זייערע נשמות אויסהויכען, איידער אויסצושטרעקען זייער האַנד נאָך אַ נדבה. עס בלאָנדזשען אַרום ווי שאָטענס די פיעל אַרבייטסלאָזע, פער'חושכ'ט, פערדאגה'ט, פון וואַנען מען נעמט דעם טאָג איבערצולעבען. מיט יעדען טאָג ווערט די מחנה פון די פּרנסה'לאָזע אַלץ גרעסער און גרעסער; דער באָדען גליטשט זיך כסדר וואס מעהר אַרויס פון אונטער די פיס און מאַכטלאָז און אונבעהאָלפען שטעהען אַלע געגענאיבער דער דאָזיגער טראַגעדיע.

עס וואָלט דעריבער געווען דער גרעסטער פערברעכען פון אונזער זייט, ווען מיר זאָלען זיך גלייכגילטיג צוקוקען צו די שרעקליכע מאַטערנישען, פּיין און ליידען פון אונזערע פערצווייפעלטע ברידער, ווען מיר זאָלען ביי דער יעצטיגער מורא'דיגער, גרויזאַמער לאַגע בלייבען זיצען מיט פערלעגטע הענד. מיר טאָרען נישט לאָזען פאַלען הונדערטער יודישע משפחות, מיר מוזען ראַטעווען פון אונטערגאַנג די דאָזיגע פעריאָוש'טע יודען, כל-זמן ס'איז נאָך צייט. מיר מוזען אַלע אונזערע כחות מאָביליזירען און אָנשטרענגען, כדי דאָרט טיילוויז צו לינדערן זייער הונגער און נויט, כדי צו קענען איבערהאַלטען די יעצטיגע שווערע צייט.

דער ספּעציעל אין אונזער שטאָדט געגרינדעטער קאָמיטעט צו העלפען די יודישע קריזיס-געליטענע האָט זיך געשטעלט פאַר אַן'אויפגאַבע צו בעקעמפען די שרעקליכע נויט און אַרויסצוהעלפען אונזערע פעראָרימטע הונגעריגע ברידער פון זייער טראַגישער לאַגע.

גרויסע סומען זענען נויטיג דעם דאָזיגען קאָמיטעט צו זיין הייליגען צוועק—און ביז-יעצט האבען זיך ליידער ווייניג פון די היגע יודישע איינוואוינער דעקלאַרירט מיט זייערע געלד-בעשטייערונגען. עס פערדיענט דעריבער אנערקענונג דער פאָרשלאַג פון דער „טשענסטאָכאָווער צייטונג", וואס איז אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן דערמאַנטען קאָמיטעט—אַדורכצופיהרען אין טשענסטאָכאָוו דעם קומענדיגען זונטאג ה' אדר ב'—דעם 13 מערץ—אַ זאַמעל-אַקציע איבער אַלע וואוינונגען, וואו ס'קלאַפּט נאָר אַ יודיש האַרץ.

רעב בעיר, פזר רגליך — אַז ס'איז אַ הונגער אין שטאָדט, איז יעדער איינציגער פערפליכטעט מיטצוהעלפען דורך געהן איבער די שטיבען, וועקען אויך די, וועלכע פיהלען נאָך נישט דעם טעם פון די הונגעריגע און בעוועגען זיי צו געבען זייער חלק צו דער זאמלונג; עס מוזען אריינגעצויגען ווערען אין דער נויט-אַקציע אַלע אָהן אויסנאַהם טשענסטאָכאָווער יודען, וועלכע זאָלען בעווייזען מיט זייער אָפּפערוויליגקייט, אַז עס בעריהרט זיי דער גרויזאמער גורל פון אונזערע נויטבעדערפטיגע ברידער און שוועסטער. יעדע נדבה, אָנהויבענדיג פון 50 גראָשען אָן, איז אימשטאַנד צו פערלייכטערן אין אַ געוויסער מאָס די נויט און קוואַל פון די פערשמאַכטע און פערחושכ'טע יודען.

מיר מוזען אָבשפּאָרען פון אונזער ביסען און עס אָוועקגעבען פאַר די, וועלכע הונגערן גאַנצע טעג; מיר טאָרען זיך נישט זעצען צום טיש, כל-זמן מיר האבען נישט אָוועקגעגעבען אונזער טייל פאַר די אָבגעשוואַכטע און פער'חלש'טע ברידער.

מיר מוזען אָקעגענטראָגען אונזער בעשטייערונג די זאמלער, וועלכע וועלען אונז דעם קומענדיגען זונטאג בעזוכען—און דאַן וועט יעדער פון אונז מיט אַ רוהיג געוויסען קענען זאָגען: איך האָב מיין עלעמענטאַרסטע און הייליגסטע פליכט לגבי מיינע נויטבעדערפטיגע ברידער ערפילט!

דער זונטאָג'דיגער זאמעל=טאָג

דער קומענדער זונטאָג איז ביי אונז אין שטאָדט פּראָקלאַמירט געוואָרען אַלס זאמעל-טאָג פאַר אונזערע ברידער און שוועסטער, וואָס שמאַכטען מיט זייערע פאַמיליעס פון הונגער און קעלט.

זונטאג איז דער טאָג, ווען יעדער טשענסטאָכאָווער יוד מוז געבען זיין נדבה פאַר די אומגליקליכע, וואס הונגערן און ווערען געפרוירען.

זונטאָג וועלען די יודישע וואוינונגען בעזוכט ווערען דורך די הויז-זאַמלער און קיינער טאָר זיך נישט אָבזאָגען פון דעם הייליגען חוב צו געבען אַ נדבה, לויט זיין יכולת.

זונטאג מוז דאס יודישע טשענסטאָכאָוו בעווייזען, אַז זייערע הערצער זענען וואך און פיהלען מיט דעם שרעקליכען נויט, צער און פּיין, וואס בעהערשט די יודישע גאַס.

זונטאג מוזען די טשענסטאָכאָווער יודען בעלעגען דעם עקזאַמען פון ברודערליכער און מענשליכער ווירדע און אַלע זאָלען זעהן דאס קיין שום זאַך האַלט זיי נישט אָב פון צו ערפילען זייער ברידערליכען און מענשליכען חוב.

זונטאג וועט יעדער זיך נעמען אין זין אַריין, אַז הונדערטער יודישע פאַמיליעס, מיט טויזענדער נפשות געהן פשוט אויס פון הונגער און פיבערען פון קעלט, און יעדער וועט זיך מיט דער גרעסטער אָפּפערוויליגקייט בעטייליגען אין דער גרויסער און וויכטיגער אַקציע.

זונטאג באַלד אין דער פריה מוז יעדער יוד זאָגען אין זיין וואוינונג, אַז ווען די הויז-זאַמלער וועלען קומען און ער וועט נישט זיין אינדערהיים זאָל זיין פאַמיליע געבען די נויטיגע סומע, כדי זיין נאָמען זאָל נישט פעהלען צווישען דעם טשענסטאָכאָווער יודישען צבור.

צו די ג' הויז-זאַמלער!

מיר געפונען פאַר נויטיג אויפמערקזאַם צו מאַכען די הויז-זאַמלער, וואס האבען אויף זיך גענומען דעם הייליגען חוב צו זאַמלען ביי זייערע שכנים, אַז זיי זאָלען פריהער אויפשרייבען אויף די ספּעציעלע זאַמעל-בויגענס די נעמען פון אַלע זייערע שכנים פון דעם הויז און שפּעטער בעת'ן זאַמלען, בלויז צו שרייבן די סומע, וואס יעדער וועט געבן.

דאס איז אומבעדינגט נויטיג, כדי מען זאָל וויסען ווער עס האָט געגעבען און ווער נישט.

דאס גאַנצע יודישע טשענסטאָכאָוו מוז זונטאג מיטהעלפען, אַז די אַקציע זאָל האבען דעם נויטיגען ערפאָלג.

צו דער יודישער עפענטליכקייט!

אין יאָהר 1930 האָט די וועלט-קאָנפערענץ פון'ם פערבאַנד פון די ציוניסטען - רעוויזיאָניסטען פּראָקלאַמירט, אַז מיט די א"י-דיגע אונרוהען אין 1929 איז אונפערמיידליך איינגעטרעטען אַ פּעריאָד פון „לעצטען עקספּערימענט" וואס דאַרף בעווייזען צו די ציוניסטישע ציעלען קענען דערגרייכט ווערען מיט ענגלאַנד אַלס מאַנדאַטאַר.

זייט יענער קאָנפערענץ האָט דער פּאַספּיעלדישער „ווייס-בוך", אויפגעבויט אויף דעם איבעראיילטען, אויבערפלעכליכען און אומגערעכטען בעריכט פון דער דזשאָן האופּ סימפּסאָן געפיהרט די מאַנדאַט-מאַכט נאָך ווייטער אויף דעם וועג פון איהר אַנטי-ציוניסטישער פּאָליטיק.

מאַקדאָנאַלד'ס בריעף צום פריהערדיגען פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע האט אין תוך בלויז בעשטעטיגט די עיקרים פון'ם ווייס-בוך.

עס זענען געלעגט געוואָרען מניעות פאַר'ן יודישען לאַנד-קויף.

די יודישע איינוואַנדערונג קיין ארץ-ישראל איז פאַקטיש אָבגעשטעלט געוואָרען.

עס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ ענטוויקלונגס-פּלאַן—און עס זענען שוין טיילוויז געמאַכט געוואָרען הכנות איהם אַדורכצופיהרען—וואס שטעלט אין אַ מורא'דיגע סכנה די אויסזיכטען פון דער ציוניסטישער אַרבייט אין ארץ-ישראל;

די צעהלונג פון דער ארץ-ישראל'דיגער בעפעלקערונג איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אויף אַזאַ אופן, וואס איז מסוגל צו געבען אַ העכסט אונגעגויען און שעדליכען רעזולטאַט פאַר די יודישע אינטערעסען.

הגם דער צושטאַנד פון אונזיכערקייט אין לאַנד האָט דערגרייכט די געפעהרליכסטע שטופע ווערט די שאפונג פון אַ ענטשפּרעכענדען יודישען זעלבסטשוץ נאָך אַלץ אָפיציעל געהינדערט.

ביי דער דולדונג פון דער רעגירונג וואס איז גלייכבעדייטענד מיט אַ אָפּיציעלע שטיצע ווערען געמאַכט סיסטעמאַטישע בעמיהונגען צו פערוואַנדלען ירושלים אין אַ צענטער פון פּאַן-איסלאַמישען און אַנטי-אייראָפּעאישען עקסטרעמיזם, וואס דראָהט עוקר מן השורש צו זיין דעם ישוב.

דאס אַלץ קומט פאָר אין אַ צייט, ווען דאס יודענטום אין דער גאַנצער וועלט שטעהט אונטער'ן דרוק פון אונגעהויערע ליידען. דעם העכסטען אויסדרוק האט די דאָזיגע פּאָליטישע ליניע געפונען אינ'ם שליסען פון דער יודישער נאַציאָנאַל-היים פאַר די יודישע מאסען, וועמענ'ס איינציגע רעטונג איז די עליה קיין ארץ-ישראל. דאס בעווייזט קלאָר, אַז די מאנדאט - מאכט זאָגט זיך אָב צו אָנערקענען נישט נאָר דעם אידעאַלען, נאָר אויך דעם הומאַניטאַרען מהות פון יענער גרויסער בעוועגונג, וואס ענגלאַנד האט בשעתו צוגעזאָגט צו שטיצען.

דער עגזעקוטיוו-קאָמיטעט פון דעם וועלט-פערבאַנד פון די ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען זעהט זיך דעריבער גענויטיגט פעסטצושטעלען, אַז אונטער דעם דרוק פון געשעהענישען איז דער פּעריאָד פון „לעצטען עקספּערימענט" מיט ענגלאַנד אַלס מאַנדאַט-מאַכט אָבגעבראָכען געוואָרען. דאס פערטרויען אין ענגלאַנד'ס וואָרט, וואס איז אין משך פון דורות געווען ביי יודען אַ זאַך פון טיעפען גלויבען, פערשווינדט, און זיין פּלאַץ פערנעמט אַ ביטערער מיסטרויען. אונזערע צווייטע און צושפּרייטע מאַסען, וועלכע פערלירען זייער איינציגע קאָנסטרוקטיווע האָפנונג ווערען געטריבען אויף אַ וועג פון יאוש, וואס איז געפעהרליך סיי פאַר אונזער פאָלק אַזוי אויך פאַר דער געזעלשאַפט בכלל.

די דאָזיגע לאַגע צווינגט אונז, די פּאַרטיי, וועלכע האט יאָהרען לאַנג געשטיצט דעם צוטרוי צו ענגלאַנד, פונאַנדערצוּוויקלען יעצט פאַר דער גאַנצער וועלט די יודישע אָנקלאַגע געגען דעם מאַנדאַטאַר. נאָך מעהר:

די בעדינגונגען, וואָס זענען געשאַפען געוואָרען אין א"י פיהרען אונפערמיידליך דערצו, אַז די יודישע מאַסען און קודם-כל דער ישוב אין ארץ-ישראל, זאָל זיין בעגויטיגט אָנצונעמען נייע פּאָליטישע מעטאָדען פון אַ סיסטעמאַטישער און ווירקזאַמער אָפּאָזיציע צו דער אַנטי - ציוניסטישער פּאָליטיק פון דער מאַנדאַט-אַדמיניסטראַציע.

דער עגזעקוטיוו - קאָמיטעט געפינט פאַר זיין חוב צו וואָרענען די עפענטליכע מיינונג, אַז די הערשענדע תנאים אין א"י זענען—אויב זיי וועלען פאָרטדויערן—עלול צו ברענגען צו מעהר פונדאַמענטאַלער רעוויזיע, ווי דאָס איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען אין לאָרדען-הויז פון געוו. ענגלישען קאָלאָניאַל - מיניסטער הערצאָג פון דעוואָנזשיר דעם 13 דעצעמבער 1923:

...עס איז פאַר אונז אונמעגליך צו בעהויפּטען, אַז מיר ווינשען צו דערהאַלטען געוויסע טיילען פון'ם מאַנדאַט און זיך אָבזאָגען פון די איבריגע... אויב מיר זענען געצווּנגען צוצוגעבען אַז עס איז אונז נישט מעגליך אַדורכצופיהרען די איבערגענומענע התחייבות וועלען מיר מוזען אינגאַנצען אָבטרעטען".

עגזעקוטיוו - קאָמיטעט
פון'ם וועלט-פערבאַנד
פון ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען.

לאָנדאָן מערץ 1932.

(45

די פערפאָלגטע.

ראָמאַן פון יודישען לעבען אין איטאַליע, אין 19-טען יאָהר-הונדערט.

פריי פון העברעאיש דורך י. געלזאָהן.

(פאָרטזעצונג).

.30

מיט אַ זעהר טרויריג געמיט איז וויקטאָר פעלדמאַן געפאָהרען קיין רוים. דער ציעל פון זיין רייזע איז אויפצוזוכען זיין געליעבטע ראָזאַ, אָבער ער האט נישט קיין שום אָהנונג וואו ער זאָל זי אָנהויבען זוכען, ער האט זיך אויך ווידער דערמאָנט אין זיינע אומגליקליכע עלטערן, אין זיין פערשוואונדענעם פאָטער און זיין גייסטיג-קראַנקע מוטער, וועלכע ער האָט שוין אַזוי לאַנג נישט בעזוכט און זיין האַרץ האט איהם געבלוטעט.

איך וועל פאַלען צו איהר'ע פיס, אָה, מיין אומגליקליכע מוטער—האָט ער געטראַכט און טרעהרען האבען איהם געשטיקט, — אָבער צי וועט זי מיך פערשטעהן און אפשר... אָה, ווי שרעקליך, אפשר לעבט זי שוין מעהר נישט...

מיט אַזאַלכע טרויעריגע געדאַנקען איז געווען פערנומען זיין גאַנץ וועזען דעם גאַנצען וועג פון מיילאַנד ביז רוים. ווי אַ משוגענער האָט ער זיך נישט געקענט בערוהיגען און מיט דער גרעסטער אונגעדולד האט ער ערוואַרט די מינוט ווען ער וועט שוין אָנקומען קיין רוים.

געגען אָוועגד איז ער אָנגעקומען קיין רוים, זעהר מיעד און נידערגעשלאָגען און ער איז אַוועק אין אַ גאַסט-הויז איבערנעכטיגען און זיך אָברוהען, אָבער אויך די גאַנצע נאַכט האט ער נישט געקענט שלאָפען און געוואַרט עס זאָל שוין טאָג ווערען.

ווען עס איז נאָר טאָג געוואָרען האט ער זיך אויפגעכאַפּט און דאַן האט זיך איהם געשטעלט די פראַגע וואוהין ער זאָל פריהער געהן? צו דער מוטער אין קליניק איז נאָך געוויס צו פריה. אויך אין דער פּאָליציי קען איך אַזוי פריה נישט געהן.

ער איז אַראָב אין גאַס און געגאַנגען אָהן שום ציעל, פּלוצים איז איהם געקומען אויפ'ן געדאַנק:

איך וועל געהן צו אונזער הויז, איך וועל בעטראַכטען דאס הויז, וואו איך בין געבוירען געוואָרען און מיין גליקליכע יוגענד פערבראַכט.

ער האט זיך גענוי אַרומגעקוקט וואו ער געפונט זיך, אום צו געהן אין דער גאַס, וואו זייער הויז האט זיך געפונען און ער איז ערשטוינט געוואָרען זעהענדיג, אַז אַט שטעהט ער פאַר זייער הויז...

אַ הייליגער ציטער האָט איהם אַרומגענומען, ווען ער האָט בעטראַכט דאס הויז, הייסע טרעהרען האָבען זיך אָנגעהויבען גיסען פון זיינע אויגען און מיט אַ געבויגענעם קאָפּ איז ער געשטאַנען און געקוקט אויף דעם הויז.

פּלוצים האָט ער געריכטעט זיינע אויגען צום פענסטער פון דעם צימער, וואו זיין פאָטער פלעגט האבען דעם קאַבינעט און אַזוי איז ער געשטאַנען, נישט קענענדיג אָברייסען זיינע אויגען פון דעם פענסטער און ער וואָלט אַזוי זיין גאַנץ לעבען געשטאַנען, אָבער אַט האָט פּאַסירט אַ זאַך, וואס האָט איהם שיעור משוגע געמאַכט און ער האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס:

פון זעלבען פענסטער האָט ער געזעהען אַ מאָמענט אַרויסקוקען אַ עלטערן מענש, וועלכער איז איהם אויסגעקומען זעהר בעקאַנט... דאס געשטאַלט איז באַלד אַוועק פון פענסטער, אָבער ס'איז געבליבען טיעף איינגעקריצט אין זיין מוח... עפּיס אַזוי עהנליך, אַזוי עהגליך... וואס און ווער קען דאס זיין?!

עטליכע מינוט איז וויקטאָר געשטאַנען אין דער שרעקליכסטער ערשטוינונג, נישט קענענדיג קומען צו זיך, אָבער ענדליך האָט ער זיך בעהערשט און בעשלאָסען אַריינצוגעהן אינעווייניג אין הויז און זעהען ווער דאָרט וואוינט.

מיט געבראָכענע פיס, זיך וואַקלענדיג איז ער אַריין אין טויער און האָט אָנגעקלאַפּט אין דער פערמאַכטער טיער.

ביי פעלדמאַנען אין דער וואוינונג זענען נאָך אַלע געשלאָפען און דאריבער האָט איהם געעפענט די טיער נישט קיין אַנדערער ווי זיין פאָטער... און וויקטאָר, ביים אָנבליק פון זיין פאָטער, וועלכען ער האָט באַלד דערקענט, איז אויף דער שוועל אַנידער געפאַלען אין אונמאַכט.

אהרן פעלדמאַן האָט זיין זוהן נישט דערקענט, ווארום וועהרענד די 5 יאָהר איז ער פון אַ יונג קינד אויסגעוואַקסען אין אַ גרויסען פעסט - געבויטען מאַנספערשוין, ער האָט זיך דאַריבער זעהר דערשראָקען און געמאַכט אַ געוואלד.

עס האבען זיך אויפגעכאַפּט די דינער, אויך זיין שוואַכע פרוי איז געקומען אריינצולויפען פון שלאָף-צימער. דער פערחלש'טער איז געלעגען מיט'ן פנים צו דער ערד, ווי אַ טויטער. עס איז געוואָרען אַ געלויף, מען האָט באַלד געבראַכט אַ דאָקטאָר, וועלכער האָט דעם פערמדען אָבגעמינטערט, אָבער ווי נאָר ער האָט געעפענט די אויגען און עטוואס געקומען צו זיך האָט ער אַ געשריי געטהון:

פ אָ ט ע ר ! מ ו ט ע ר !

וויקטאָר!—האָט אויסגעשריגען די מוטער און איז אַנידערגעפאַלען—איצט האָט אויך אהרן פעלדמאַן דערקענט זיין זוהן. דער אָנוועזענדער דאָקטאָר האָט די פרוי פעלדמאַן אָבגעמינטערט און וואס עס איז ווייטער פאָרגעקומען ביי פעלדמאַנ'ען אין הויז איז אונמעגליך צו בעשרייבען.

— — — — — —

עס איז איבריג צו זאָגען, אַז דער גאַנצער טאָג איז אָוועק אין דערצעהלען זיך פון די עלטערן מיט'ן איינציגען זוהן, וואס זיי האָבען איבערגעלעבט אין דער צייט. דעם זעלבען טאָג איז אָוועקגעשיקט געוואָרען אַ ספּעציעלער שליח נאָך מיילאַנד צו מרים'ן, אַז זי זאָל זאָפאָרט קומען קיין רוים מיט איהר חתן דעם גובערנאַטאָר עמנואל מאראניא.

ערשט, ווען וויקטאָר האָט זיך עטוואס בערוהיגט פון זיינע אויסערגעוועהנליכע איבערלעבענישען, האָט ער זיך דערמאָנט וועגען זיין ציעל צו וועלכען ער איז אייגענטליך דער עיקר געקומען קיין רוים און דעם אויפזוכען זיין געליעבטע ראָזאַ. ער האָט זיינע עלטערן וועגען דעם דערצעהלט און אהרן פעלדמאַן האט איהם צוגעזאָגט אויסצונוצען זיין גרויסען איינפלוס, אַז אויב ראָזאַ געפונט זיך אין רוים וועט זי געוויס געפינען ווערען.

אויפ'ן דריטען טאָג זענען מרים מיט דעם גובערנאַטאָר מאראניא געקומען קיין רוים. די פרייד ביי אהרן פעלדמאַן אין הויז איז געווען אונבעשרייבליך, אָבער וויקטאָר האָט זיך אַלץ נישט געקענט בערוהיגען, ווייל זיינע אַלע בעמיהונגען אויסצוגעפונען זיין געליעבטע אין די עטליכע טעג זענען געוועזן אָהן ערפאָלג.

(סוף קומט).

א בריעף פון ארץ-ישראל.

פון יהודה ליב אשר תל-אביב.

נישט זייענדיג אומשטאנד צו ענטפערן אויף אלע בריעף, וואס איך האב דערהאלטען פון מיינע פריינד אין טשענסטאכאוו און אויף זייערע פערשידענע אנפראגען, האט דאס מיך בעוואויגען צו פערעפענטליכען אין דער „טשענסטאכאווער צייטונג" פאלגענדען בריעף, וועלכער קען גלייכצייטיג דיענען אלס ענטפער און צו בעקענען די טשענסטאכאווער יודען מיט דעם פאקטישען מצב אין ארץ-ישראל.

מיין לעצטער טאל (אויספלוג) איבער דעם שעהנעם הייליגען לאנד און איבער דער אזוי שעהנער ריין-יודישער שטאדט תל-אביב האט אין מיר דערוועקט פערשידענע עראינערונגען פון די „ירידה"-צייטען, 1927-28 און אט די געדאנקען, וואס דאס האט ביי מיר ארויסגערופען, וויל איך זיך טיילען מיט די לעזער.

אמת, מיר זענען שוין ארויס פון די וויקעלעך, מיר זענען שוין 8 יאהר אין לאנד און מיר האבען דורך דער צייט שוין פיעל פריידען און ליידען מיטגעמאכט, עס זענען שוין אוועק די צייטען ווען מיר זענען נתפעל געווארען פון יעדער זאך, וואס מיר האבען צום ערשטען מאל געזעהען אין דער יודישער שטאדט תל-אביב, ווען מען האט געזעהען א יודישען שוטר (פאליציאנט) האט מען פשוט געוואלט צולויפען און איהם קושען. ווען מען האט געזעהען אויף דער עיריה (מאגיסטראט) דעם גרויסען זייגער מיט'ן יודישען א. ב. האט מען געשטוינט פאר וואונדער. אזוי איז דאס אויך געווען ווען מען האט געזעהען די גרויסע העברעאישע שילדען איבער די געשעפטען און האנדעלס-הייזער, אבער די קליינע 3-יעהריגע קינדערלעך, ווי זיי שפילען זיך און רעדען פליסיג די העברעאישע שפראך, וועלכע לעבט אין זייערע יונגע מיילער און נאך טויזענדער זאכען וואס מיר האבען געזעהען אויף יעדען שריט און טריט פון וועלכע מיר זענען געווארען בעגייסטערט. איך געדענק נאך ווי מיט 8 יאהר צוריק אנקומענדיג קיין תל-אביב האט מיר מיין פריינד וועלכער האט מיך ארומגעפיהרט איבער דער שטאדט, געוויזען דעם פלאץ וואו עס איז מיט עטליכע יאהר צוריק אויפגעשטעלט געווארען דאס ערשטע הויז אויף א פערוויסטען זאמד, פון וועלכען עס איז זיך צוואקסען די אזוי שעהנע און פרעכטיגע שטאדט תל-אביב, איצט ווערען מיר פון דעם אלעם שוין נישט נתפעל, עס איז פאר אונז שוין גאנץ נאטירליך, ווי אנדערש וואלט דאס גארנישט געקענט זיין:

אבער פארט, ווען מען פאהרט היינט איבער'ן לאנד, און מען זעהט די צעהנדלינגער נייע ישובים, ווען מען שפאצירט איבער דער שטאדט און מען זעהט די נייע פרעכטיגע בנינים, וואס וואקסען אויס פון טאג צו טאג, ווען מען בעאבאכטעט די פריש-צוגעקומענע טויזענדער דונאמען פרדסים, וועלכע האבען זיך ברייט פונאנדערגעוואקסען און פערגרינען די גאנצע ערשט נישט-לאנג וויסט געוועזענע געגענדען און די מיליאנען גאלד - עפעל (מאראנצען) ווי זיי בלישטשען אראב פון די גרינע בוימער און מיט וואסערע שנעלען טעמפא די ערשט נישט-לאנג געגרינדעטע קאלאניעס זענען אויסגעבויט געווארען, מוז מען דאס אלעס בעוואונדערן מיט דער גרעסטער התלהבות.

שפאצירענדיג לעצטענס מיט מיין פרוי אין די שעהנע ווינטער - זומער טעג איבער תל-אביב און איבערקוקענדיג אויפמערקזאם דאס לעצטע אויפבוי - ווערק אין דער שטאדט ווי עס בויען זיך אין די הונדערטער נייע הייזער און פאלאצלעך דערמאנט מיך מיין פרוי אין די טרויעריגע צייטען פון „ירידה", ווען די שיפען פון ארץ-ישראל זענען אבגעגאנגען פול געלאדענט מיט צוריקרייזענדע און יעדער מיטוואך (ווען די שיף געהט אב) האט אויסגעזעהען ווי ערב יום-כפור, ווען די אברייזענדע זענען געקומען זיך געזעגענען און טרעהרען האבען זיך פון זייערע אויגען געגאסען און נישט-ווילענדיג האט דאס הארץ א ציטער געטהון און א געדאנק איז אדורכגעלאפען דורכ'ן מוח: ווער ווייסט אויב די רייהע וועט נישט אויך צו אונז אנקומען, און ווער האט דאמאלס געקענט גלויבען, אז נאך אזא גרויסע צוריקוואנדערונג וועט זיך דאס לאנד אזוי פונאנדערבויען און אונזער יודיש תל-אביב וועט ווערען אזא פעסטונג וואס איהרע מויערען ווערען פון טאג צו טאג אלץ דיקער און פעסטער.

און מיר דערמאנען זיך ווענגען דעם צוריקפאהרען פון אונזערס א פריינד א איבערגעבענער ציוניסט זיין גאנץ לעבען, וועלכער האט געזאגט צו מיר: איך פאהר צוריק אין גלות און וועל זיך אראבבויגען און זאגען: שמייסט וויפיעל איהר ווילט. האט מען דאמאלס ווירקליך געמוזט האבען אייזערנע נערוועו, אז עס זאל אזא יוד ווי איך נישט מיטרייסען צו ענטלויפען פון א"י צוריק אין גלות. איך דערמאן זיך ווי אין דער זעלבער צייט אין די לעצטע טעג פאר זיין אבפאהרען האט דער זעלבער פריינד שפאצירט מיט מיר איבער תל-אביב און זעהענדיג ווי מען בויט א נייע הויז (אין דער צייט ווען ער האט זיינס פערקויפט) האט ער צו מיר געזאגט: דאס מוז זיין עפיס א משוגענער יוד, וואס בויט היינט א הויז אין תל - אביב. זאל אבער דער זעלבער פריינד היינט-צו-טאג א קוק טהון וויפיעל טויזענדער הייזער און פאבריקען עס זענען דורך דער צייט פון זיין טרויעריגער נביאות צוגעקומען אין דער שטאדט.

תל-אביב איז דורך דער צייט צוויי מאל אזוי גרויס געווארען. בלויז אין יאהר 1931 זענען געבויט געווארען 1097 הייזער צו 1, 2 און 3 שטאק, וועלכע ענטהאלטען 1566 שטיבען און 139 געוועלבער, און עס איז פאקטיש צו שטוינען ווי אזוי ארץ-ישראל, טראץ די שלעכטע פאליטישע לאגע וואקסט איבער נאכט און מען מעג עס זיין א יוד, וואס וואוינט שוין 8 יאהר אין א"י, מוז ער אויםשרייען צו זיינע ברידער אין גלות: קומט און זעהט וואס אייערע ברידער מיט זייער בלוט און שוויס טהון אויף אין ארץ-ישראל און איהר קויפט הייזער און בויט דעם גלות מיט אייער ענערגיע און ארבייט.

(סוף קומט).

בודזשעטען.

מערץ איז דער לעצטער חודש פונ'ם בודזשעט-יאהר.

די מלוכה און קאמונאלע מאכט-ארגאנען שליסען זייערע בודזשעטען נישט צום ענדע פון קאלענדאר-יאהר ד. ה. אין דעצעמבער נור אין מערץ. דאס בודזשעט-יאהר דויערט אלזא פון אפריל ביז אפריל. אין מערץ ארבייטען די מאגיסטראטען ענערגיש איבער'ן בודזשעט - פראיעקט אויפ'ן קומענדען יאהר. אין מלוכה-מאסשטאב ווערט דער בודזשעט-פראיעקט אויסגעארבייט דורך דעם מיניסטארען-ראט און בעהאנדעלט דורכ'ן פארלאמענט, די קאמונאלע בודזשעט - פראיעקטען דאגעגען ווערען אויסגעארבייט דורכ'ן מאגיסטראט און בעהאנדעלט דורך די שטאדט-ראטען אדער סיימיקען.

ביים צוזאמענשטעלען דעם בודזשעט-פראיעקט ווערען געמאכט פערגלייכונגען מיט די הכנסות און הוצאות פון די פוריגע יאהרען, ס'ווערען געפרובט די הכנסה-פאזיציעס, וואס האבען נישט אריינגעבראכט די פרעלימינירטע סומע און ס'ווערט אויך אנאליזירט די פאזיציע, וואס האט איבערגעשטיגען די פארגעזעהענע הכנסה, צי די פערקלענערונג איז א צופעליגקייט, אדער עס איז פערהאן א סיבה, וואס האט גורם געווען איהר פערקלענערונג. אין ערשטען פאל ווערט די פאזיציע אריינגעשטעלט אינ'ם נייעם בודזשעט-פראיעקט אין דער זעלבער הויך, אין לעצטען פאל מוז זי רעדוצירט ווערען צו דער רעאלער הכנסה אינ'ם פערגאנגענעם יאהר, אבער גאר פערקלענערט ווערען, ווען די סיבה, וואס האט גורם געווען די הכנסה-רעדוקציע קען ברענגען צו א ווייטערדיגען פאלען אינ'ם קומענדען יאהר.

בכדי צו היטען דאס גלייכגעוויכט פונ'ם מלוכה - בודזשעט האט דער פינאנץ-מיניסטער איינגעפיהרט דאס סיסטעם פון חודש'ליכע בודזשעטען, ד. ה. יעדער חודש ווערט בערעכענט פראפארציאנעל צום גאנצען יאהר, דאביי ווערען געמאכט פערגלייכונגען מיט די זעלבע חדשים אין די פערגאנגענע יאהרען. דער ארט בודזשעטען היטען אב פון איבערראשונגען אדער גרעסערע איבערשרייטונגען אין משך פון יאהר.

דער זעלבער סיסטעם איז לעצטענס איינגעפיהרט געווארען אויך אין די קאמונאלע אינסטיטוציעס און קראנקען-קאסעס. דער סיסטעם האט די מעלה, וואס די לייטונג האט די מעגליכקייט צו יעדער צייט צו קאנטראלירען, אויב דער פראיעקטירטער בודזשעט איז רעיעל, בכדי בעצייטענס אנצונעהמען מיטלען געגען עווענטועלע דעפיציטען.

לעצטענס האט די אויפזיכטס-מאכט אויפגעפאדערט די זעלבסטפערוואלטונגען צו שליסען די קרעדיטען, ד. ה. עס דארפען איבערהויפט נישט געמאכט ווערען קיין הוצאות, אפילו אין די ראהמען פון פראיעקטירטען בודזשעט, אויב עס איז נישט אויף זיי פערהאן קיין מזומן ממש אין דער קאסע. עס זענען אלזא פערבאטען געווארען צו מאכען צאהלונגס-פערפליכטונגען אויף א שפעטערער צייט, לאמיר זאגען אויף א סעזאן-חודש, ווען די שטייערען דארפען איינפליסען אין גרעסערע סומעס אין די מאגיסטראט אדער סיימיקאווע קאסעס.

די פארשריפט איז בעגלייט מיט גענויע אנווייזונגען, וועלכע אויסצאהלונגען האבען די בכורה ד. ה. דארפען צוערשט רעאליזירט ווערען, וועלכע שפעטער און וועלכע אמשפעטסטען.

די הקדמה איז נויטיג געווען, בכדי מיר זאלען קענען אנווייזען און ארויסבעקומען דעם יודישען חלק אין דעם שטאדטישען בודזשעט, וואס ווערט פראיעקטירט דורך דער צייטווייליגער פערוואלטונג אויפ'ן בודזשעט-יאהר 3—1932 (פון אפריל ביז אפריל).

קודם-כל א פאר פערגלייכונגס-ציפערען: לויט'ן בודזשעט פון יאהר 1927 איז אויסגעגעבען געווארען 5 מיליאן זלאטעס, 1928—8 מיליאן, 1929 10 מיליאן, 1930—7 מיליאן, 1931—4,7 מיליאן. אויפ'ן יאהר 1932 ווערט פארגעזעהען קנאפע 4 מיליאן. דער אונטערשיעד וועט נאך מעהר בולט ווערען, ווען מיר וועלען נעמען אין אכט דעם בעפעלקערונגס - צוואוקס דורכ'ן צוטיילען די פארשטעדט צו דער שטאדט (א צופלוס פון איבער 30,000 מענשען).

לויידער איז די ירידה פונ'ם בודזשעט פארגעקומען אין דער ערשטער רייהע אויפ'ן חשבון פון די פערפליכטונגען, וואס די שטאדט-פערוואלטונג האט אויף זיך גענומען אין די געביעטען פון געזעלשאפטליכער שוץ, געזונדהייטס-וועזען און בילדונג, ווייל, ווי בעוואוסט, האט די רעגירונג איבערגעוויזען די זעלבסטפערוואלטונגען איהרע התחייבות אויפ'ן געביעט פון געזעלשאפטליכער שוץ, געזונדהייטס-וועזען און א טייל פון שול-וועזען.

פערשטעהט זיך, אז צו דער פערקלענערונג פון די בודזשעט-ציפערען האט אויך געווירקט די כסדר'דיגע פראלאנגאציעס פון די ראטען פון דער אולען-הלואה, פאר וועלכער ס'האט גאראנטירט די מלוכה-באנק און וועלכע וועלען סוף-כל-סוף מוזען בעצאהלט ווערען מיט פראצענט און פראצענט פון פראצענט, אבער אויך נאכ'ן אראברעכנען די סומען וועט די בודזשעט-רעדוקציע זיין גענוג בעדייטענד און דאס גאנץ ווייניג אויף דער אדמיניסטראציע אדער פערסאנאלע הוצאות, נור אויפ'ן חשבון פון די אויבען-אנגעגעבענע געביעטען, אהן וועלכע די גאנצע מאגיסטראט טעטיגקייט, וואלט פערוואנדעלט געווארען אין א ביוראקראטיש-סטאטיסטישע, אהן פראקטישען נוצען פאר דער שטאדטישער בעפעלקערונג.

און יעצט וועגען יודישען טייל פון בודזשעט.

כידוע געניסען יודען פון בודזשעט נור אין דער פארם פון סובסידיעס פאר אנשטאלטען, וואס ווערען דורך זיי געפיהרט און דער עיקר פינאנסירט. מיט איינעגע יאהר צוריק האבען די מאגיסטראט - סובוועטנצען פערנומען אין די בודזשעטען פון די יודישע געזעלשאפטען, א גרעסערען אדער קלענערען ארט פערהאן געווען אפילו אינסטיטוציעס ווי דאס יודישע יתומים און זקנים-הויז, קינדערהיימען אד"ג, וואו דער מאגיסטראט האט געדעקט 70 פראצ. פון אלע הוצאות. די לעצטע צוויי יאהר זענען די סומעס געפאלען ביז א מינימום. א טייל סובסידיעס זענען אינגאנצען געשטראכען געווארען אדער טיילווייז דורך דער אויפזיכטס-מאכט, אבער אפילו דער שארית-הפליטה, די איבערגעבליבענע פאזיציעס, וואס זענען שוין בעשטעטיגט געווארען דורך דער אויפזיכטס - מאכט, זענען אויגעצאהלט געווארען טיילווייז, מאנכע זאגאר נאר 30 ביז 50 פראצענט פון דער פרעלימינירטער סומע. דער תירוץ איז אלע מאל געווען קורץ און שארף: עס איז נישט פערהאן קיין געלד...

דער נייער בודזשעט-פראיעקט אויפ'ן יאהר 3—1932 שטיצט זיך אויף דער פראקטיק, אזוי צו זאגען אויף דער אויסגעצאהלטער אין לויפענדען יאהר. סובסידיע, ד. ה. אויב דער אינסטיטוציע איז נישט אויסגעצאהלט געווארען דער סובסידיום דערפאר, ווייל דער מאגיסטראט האט נישט געהאט קיין געלד אין פוריגען יאהר, וועט דאס סובסידיום פאר איהר אויפ'ן קומענדען יאהר פערקלענערט ווערען ביז צו דער הויך פון דער פאקטיש-אויסגעצאהלטער סומע. פערשטעהט זיך, אז דאס שאפט א פרעצעדענס אויף להבא און וועט אויסליפערען די אינסטיטוציעס שוין נישט בלויז דעם חסד פונ'ם קאמיסאר נור אויך אנדערע בעאמטע, וואס וועלען קענען דורך בעשוווערען ביים אויסצאהלען ז'ערפיהרען דערצו, אז צום קומענדען בודזשעט, אלזא אויף 1933-4 זאל א רייהע נייע יודישע אינסטיטוציעס אויסגעשלאסען ווערען פון בודזשעט, ווייל דער מאגיסטראט האט פאר זיי נישט געהאט קיין געלד אין 1932 יאהר.

דער טענדענץ וועט אויך צוהילף קומען די אינסטרוקציע פון מיניסטעריום, וואס טיילט די אויסצאהלונגען אין קאטעגאריעס. צו דער ערשטער קאטעגאריע געהערען וועקסעל - פערפליכטונגען, צו דער צווייטער פערסאנאלע הוצאות, צו דער דריטער—לויפענדע הוצאות און אמלעצטען—סובסידיעס פאר אינסטיטוציעס...

כ'גלויב, אז מ'דארף נישט צו זיין קיין גרויסער אפיקורס נישט צו גלויבען, אז ס'וועט קיינמאל צו דער 4-ער קאטעגאריע נישט דערגר[illegible]ען.

מיר שטעהען אלזא פאר א פולקאמער ליקווידאציע פונ'ם „יודישען" טייל פון בודזשעט, נאר נישט „חלילה" אין זיין הכנסה-טייל ד"ה אין די איינפליסענדע שטייערען פון דער בעפעלקערונג אין דעם טייל פון בודזשעט נעמען מיר דוקא אנ'אקטיווען אנטייל, נאר א ליקווידאציע פונ'ם יודישען אנטייל אין די הוצאות, וואס דער מאגיסטראט מאכט פאר די שטייערען, וואס ווערען איינגעצויגען פון דער יודישער בעפעלקערונג — לאמיר אפען זאגען איבער איהר יכולת.

יעקב ראזינער

וואס געהערט, וואס געזעהן.

א מבול פון איינדרוקען, איבערלעבונגען און בעמערקונגען. און אלץ מישט זיך צונויף אין א קנויל און עס איז שווער זיך פונאנדערצוקלויבען.

פערזאמלונגען, פערווייליגען שטרייקען, פארלעזונגען, מעטשען, אקאדעמיעס און נאכאמאל דאס זעלבע אהן א שיעור און אהן א סוף. און וואס מעהר דער קריזיס פערשטארקט זיך, וואס שנעלער מיר קויקלען זיך בארג אראב אלץ מעהר כאפט מען זיך אב אין פערשיעדענע כלומרש'טע מיטלען ווי, „זאמלונגען" אזוי ווי א טרינקענדער כאפט זיך אן א שטרוי...

איך מוז אבער פארט מסדר זיין די געשעהענישען פון דער וואך, כדי, עס זאל קלאהר ווערען ווי מיר האלטען אין דער וועלט.

וועלען מיר אויספיהרען?

דאס איז די איינציגע פראגע, וואס שוועבט אויף אלעמענס ליפען. וועלען מיר אויספיהרען מיט דער שטארקער מעכטיגער עלעקטראווניע אדער נישט?

ווער מיר קריזיס, וואס מיר הונגער, נויט אין די שרעקליכע געשפענסטער, וואס שוועבען פאר די אויגען פון דער וועלט און מיר בתוכם. מיר האבען די עלעקטראווניע פאר די אויגען און מיר ווילען אויסלאזען דעם גאנצען כעס, די ביטערניש, וואס האט זיך אנגעזאמעלט אויף אונזער געמיט, צו איהר קאפ.

אמת, זי איז ווערט, זי האט כשר פערדינט, אז מען זאל איהר פינסטער מאכען אין די אויגען, אז זי זאל איינהאלטען די פרעסערישע אפעטיטען, אז אין א צייט ווען א וועלט בלוטעט, שטעהען זיי און זאמלען איין מיט א סאדיסטישער הנאה דעם שווייס פון מענשען.

האט טאקע דער דאזיגער פראבלעם פערנומען דעם אויבען און אונטען און דער עולם, האט מיט פייער און ענטוזיאזם אויפגענומען דעם קאמף.

דער צוויי-טאגיגער דעמאנסטראציע שטרייק, וואס איז פארגעקומען פערגאנגענע וואך, איז אבגעהיטען געווארען פון אלע מיט א אויסערגעוועהנליכע שטרענגקייט און פיעל אבאנענטען פאדערן אינגאנצען אראבצונעמען די עלעקטראווניע זייגערס.

איצט איז פראקלאמירט געווארען א אהן-טערמיניגער שטרייק און היינט איז שוין דער דריטער טאג פון שטרייק. צי דאס איז דער איינציגער מיטעל ווייס איך נישט, איך האלט, אז די פערוואלטונג דארף אננעמען שריט צו קעמפען מיט דער עלעקטראווניע מיט וואגיגע קאנקרעטע מיטלען, ווי דורך ברענגען דינאמא-מאשינען א. א. וו.

— איז וואו דו געהסט און שטעהסט, הערסטו נישט מעהר, נאר ווי איינער פרעגט דעם צווייטען: וואס זאגסטו, מיר וועלען אויספיהרען? מיר וועלען מנצח זיין? איז וואס קענען מיר דערויף ענטפערען? און איך אליין פרעג טאקע אייך אלעמען די זעלבע פראגע, וועלען מיר אויספיהרען?

זי שרעקט נישט אב.

די פינסטערניש שרעקט נישט אב דעם עולם צו פיהרען זיין נארמאלען לעבענס טריעב. איבערהויפט שרעקט עס אמווינציגסטען די יוגענד. זיי פערברענגען אין דער פינסטער אזוי גוט און אפשר נאך בעסער ווי אין דער ליכט.

אין די דאזיגע „פינסטערע" טעג האב איך בעזוכט די טאנץ זאלען און אלע ווייליען זיך ביי דער טונקעלקייט פון ליכטלעך אדער נאפט לעמפ. דאס זעלבע איז געווען אין „מעטראפאל", ווי ביי דער שיין פון ליכט, האט די מוזיק געשפילט און דאס יונגווארג האט געטאנצט מיט ברען און פייער.

וועמען, וועמען, נאר די יוגענד שרעקט דאס פינסטערניש נישט אב...

ערפולט אייער חוב!

דעם קונפטיגען זונטאג, וועט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין אונזער שטאדט דארפען דערפולען זייער חוב און אבצאהלען לויט'ן יכולת פאר זייערע ארימע ברידער.

דער הילפס-קאמיטעט, וועלכער ארבייט שוין דעם 5-טען חודש, האט נישט דערפולט די האפנונגען, אויף וועלכע מען האט געווארט. הונדערטער יודען האבען זיך נאך ביז יעצט נישט דעקלארירט און נישט בייגעשטייערט צו דעם גרויסען הייליגען פליכט.

אונזער צייטונג האט דעריבער פארגעלייגט, אז עס זאל איינגעארדענט ווערען א זאמעל-טאג און ער זאל אזוי ארגאניזירט ווערען, אז אלע, אלע אהן אויסנאהם, זאלען זיך בעטייליגען אין דער גרויסער אקציע פון ראטעווען הונדערטער ארימע פרנסה'לאזע יודען פון הונגער טויט.

ווי געזאגט איז שוין דער 5-טער חודש, ווי דער הילפס-קאמיטעט פיהרט זיין ארבייט. נאר ליידער האבען די ארימע זעהר ווייניג גענאסען. פשוט דערפאר, ווייל עס זענען קיין מיטלען נישט פערהאנען, ווארים הונדערטער יודען און א סך פון זיי וואס קאנען זיך דעקלארירען, נעמען אין דער אקציע קיין אנטייל נישט.

אין דעם זונטאג'דיגען זאמעל-טאג, וועט זיך יעדער דארפען בעטייליגען, ווארום עס וועט נישט אדורכגעלאזט ווערען קיין איין שטיב און אלע, ארים און רייך וועלען שענקען זייערע גראשענס. פון 50 גראשען ביז 5 זלאטעס, (אויב מעהר איז אוודאי גוט) אלע

מיט'ן פנים צום אינערליכען מארק

דער איצטיגער עקספארט מיט די דעפיציטען מאכט חרוב אונזער ווירטשאפט.— די סחורות דארפען פערקויפט ווערען אין לאנד אויף עקספארט פרייזען.— דער „עלעקטריע-שטרייק אין די שטעדט.

דער קראקאווער „איל. קוריער צאדז." האט, ווי בעוואוסט, אין עקאנאמישע פראגען זיך געלאזען פרייע הענד, הגם פאליטיש שטיצט דער דאזיגער ארגאן די סאנאציע.

אין נעכטיגען נומער טרעט די דאזיגע צייטונג ארויס מיט פאלגענדער לאזונג: „בעהערשען דעם אינערליכען מארק". די פוילישע אינדוסטריע דארף קודם-כל בעהערשען דעם אינערליכען מארק.

דאס איז כלל נישט קיין פאראדאקס, נאר די טרויעריגע, נאקעטע ווירקליכקייט: די פוילישע אינדוסטריע צוימט זיך אב מיט הויכע באריערען פון אינערליכען מארק, זי שטיקט איהם און קוועטשט איהם אויס, אונטערשניידענדיג די צווייג, אויף וועלכער זי זיצט.

„אונזער אינדוסטריע בעהאנדעלט דעם אינערליכען מארק ווי א שטח פאר עקספלאאטאציע, ווי א מיטעל, וואס דינט פאר אנדערע ציעלען: ציעלען פון עקספארט. ס'האט זיך ביי אונז געשאפען א אמת'ער עקספארט-פעטישיזם, וועלכער קאן לענגער נישט טאלערירט ווערען, ווייל ער זויגט אויס דאס לעצטע בלוט פון אונזער ווירטשאפט".

דא קריטיקירט די צייטונג די לאדזער עקספארטען, וועלכע נייהען-צו צו די פערטיגע מלבושים, וואס זיי עקספארטירען, בלייענע קנעפ, כדי זיי זאלען בעקומען א גרעסערע עקספארט-פרעמיע, וועלכע ווערט געגעבען פון דער וואג.

„אונזער עקספארט — שרייבט ווייטער די צייטונג — ברענגט אלץ גרעסערע דעפיציטען און קאסט וואס אמאל מעהר קרבנות — די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט כסדר — און דער ארבייטער און בעאמטער, פויער און סוחר ברעכען זיך אונטער די אויסערגעוועהנליכע און צוועקלאזע לאסטען. די גאנצע לאנד-ווירטשאפטליכע בעפעלקערונג, וואס בילדעט ⅔ פון דער גאנצער איינוואוינערשאפט אין לאנד, ווערט אויסגעטיילט פון מארק פון אינדוסטריע-אויסארבייטונגען. זי האלט זיך אין "זעלבסט-אויסקום".

„דער איינציגער אויסוועג דערצו איז צוריק אומקעהרען זיך צום אינערליכען מארק, בעטראכטען דעם דאזיגען מארק אלץ ענדגילטיגען ציל, און נישט אלס מיטעל צו פארסירען דעם עקספארט, וואס האט דעפיציטען".

די צייטונג לייגט פאר צו רעדוצירען ביז א מינימום, עווענטועל אפילו אינגאנצען צו פערמאכען די גרעניצען פאר'ן אימפארט, איידער אוועקצוגעבען בחנם די פראדוקטען פון אונזער ארבייט — לאמיר בעסער די דאזיגע פראדוקטען אויפ'ן עקספארט-פרייז אוועקגעבען דעם אינערליכען מארק.

ווען מ'וואלט אונזערע קויהלען, נאפט, צעמענט, אייזען א.ד.ג. געשיקט לויט די עקספארט-פרייזען אויף די מזרח-קרעסען, וואלט זיך ערשט דאן ארויסגעשטעלט, אז דאס וואלט גורם געווען צו פראדוצירען אזעלכע סחורות, וועלכע מ'וואלט געקאנט עקספארטירען אהן פרעמיעס און אהן דעפיציטען. אונזער אינערליך לעבען וואלט אויפגעלעבט, די ארבייטסלאזיגקייט וואלט זיך פערקלענערט, ס'וואלטען זיך געוויזען נייע קאנסומענטען.

די צייטונג איז איבערצייגט, אז דאס וואלט כלל נישט פערקלענערט אונזער עקספארט, נאר די סטרוקטור וואלט נאר געענדערט געווארען. זי וואלט געווארען געזונדער. מ'וואלט זיך איבערצייגט, אז מ'קאן עקספארטירען אהן היזקות, און נישט ווי איצט, ווען צו אלעם ווערט צוגעצאהלט אויפ'ן חשבון פון אינערליכען מארק. „פוילען איז געווארען א וואסער-טרעגערין און האלץ-העקערין פאר אנדערע פעלקער' פאר א שפאט-ביליגען פרייז, וואס דעקט אפילו נישט אונזערע פרימיטיווסטע הוצאות"

כדי צו אילוסטרירען די ירידה פון דער קאנסומציע, ברענגט די צייטונג א רייהע פאקטען פון יעצטיגען לעבענס-שטייגער אויפ'ן דארף, וואו מ'בעפרייט זיך פולשטענדיג פון אלע אינדוסטריע-ארטיקלען, בעגנוגענדיג זיך מיט אייגענע פרימיטיווע נאכאהמונגען. מ'בענוצט נישט קיין נאפט, קיין זאפאלקעס, קיין קויהלען, קיין שיך און מלבושים, אפילו נישט קיין צוקער, הייוועז און רייז. מ'פערטרייבט דאס אלץ מיט ערזאץ.

דאס אייגענע לאזט זיך אויך בעמערקען אין די שטעדט. דער בעסטער און בולט'סטער בעווייז דערויף זענען די עלעקטריע-שטרייקען, וועלכע האבען ארומגעכאפט א רייהע שטעדט. עס קומט אלזא, אנ'אלגעמיינע בארבאריזירונג פון אונזער ווירטשאפטליך לעבען, אנ'אונערהערטע פרימיטיוויזירונג פון אונזער ווירטשאפט.

כדי דאס צו פערמיידען אויף ווייטער, כדי נישט צו ברענגען קיין קרבן דעם אינערליכען מארק פאר דעם עקספארט, מוז יעצט געווארפען ווערען די לאזונג: „נידער מיט'ן פעטישיזם פון עקספארט! מיט'ן פנים צום אינערליכען מארק!" מחמת דער אינערליכער קאנסומענט איז נישט עפיס אנ'אביעקט, א מיטעל, נאר דער ערשטער און ענדגילטיגער ציעל".

אויך דער „ראבאטניק" רעדט וועגען דער צוניפקארטשונג פון אינערליכען מארק, אבער דאס זעהט די צייטונג נישט צוליעב דער עקספארט-פאליטיק, נאר צוליעב דער גאנצער ווירטשאפטס-פאליטיק פון דער רעגירונג, בעזונדערס צוליעב די נייע געזעץ-פראיעקטען, וואס ווערען מיט אזא איילעניש אדורכגעפיהרט אין סיים. דאס עמעריטור-געזעץ, למשל, וועט לויט דער מיינונג פון פעפעסישען ארגאן נישט נאר בעדייטען א געוואלדיגע עולה פאר פיעל טויזענדער פאמיליעס, נאר דאס גאנצע לאנד וועט דורכדעם ליידען צוליעב דער פערקלענערונג פון דער קויפס-קראפט פון א גרויסען שיכט פון דער בעפעלקערונג.

אלץ פלאסטישער צייכענט זיך אן אויפ'ן פאן פון דער אלגעמיינער נויט דאס קליינע אינזעלע פון דער פריוויליגירטער פינאנץ-אריסטאקראטיע, וועלכע לאקירט אין די אויסלענדישע בענק די קאפיטאלען, וואס זי האט ארויסגעפרעסט פון דער פוילישער ערד. און אלץ געשפענסטיגער זעהט אויס דער פריידיגער טאנץ פון די „סאנאציע"-רעגירונגען, ווען ארום ברענען שוין די וועלדער.

מיר זענען ווי אנ'אויטאמאביל, וועלכער ליפט אראב אהן א שום האמולעץ. נעבען שאפער האט זיך אוועקגעזעצט דאס געשפענסט פון קאטאסטראפע און וויל איבערנעמען די אנפיהרונג.

לאמיר זיך בערענקען!

אונזער „גרויסער פריינד" נאוואטשינסקי צושרייבט זיך ברייט אויף די שפאלטען פון דער „גאזעטא ווארשאווסקא" וועגען דער פערספעקטיוו פון די יודען, האלטענדיג, אז עס דערנעהנטערט זיך דער פונאנדערפאל פון דער „אנאנימער מלוכה". רופט ער אונז צום בעדענקען זיך אין עניוות.

זעלבסטפערשטענדליך, אז די ווארנונגען פון נאוואטשינסקי'ן האבען דיזעלבע מאראלישע בעדייטונג, וואס זיין גאנצע ליטעראריש-פובליציסטישע טעטיגקייט.

פונדעסטוועגען אבער טארען מיר נישט אוועקקוקען פון א גאנצע רייהע פראבלעמען פון גרויסער היסטארישער בעדייטונג, וועלכע וועקען אין דער אמת'ן א זארג פאר דער צוקונפט פון אונזער פאלק.

די נאציאנאליסטען פון מיטעל און מזרח-אייראפא שטרעבען איבערצונעהמען די מאכט אין זייערע לענדער — מעהרסטענטייל מיט דער הילף פון דער „יודישער קלאטשע".

היטלער, וועלכער בעגעהרט שטארק אין דער גיך צו דערגרייכען די קייזערליכע קרוין פון דייטשלאנד, שטעלט פאר דעם אלטיטשקען הינדענבורג אלס יודישען קאנדידאט. ער פראפאגירט א פארמעלען קרייץ-צוג געגען יודען. אויב זיין ממשלה וועט אין בעצוג צו יודען זיין ווייניגער דראהענדער, ווי עס זעהט פאר זיין אפיציעלער פראגראם, איז דערמיט אבער נישט קלענער די סכנה פון די דייטשע יודען. דער שווערפונקט ליגט אינ'ם פערפעסטען די דייטשע נשמות דורך די דאזיגע שווארצע רעאקציאנערען. די געשיכטע פון די יודען אין דייטשלאנד קען פערגליכען ווערען צום 18 יאהרהונדערט.

נאוואטשינסקי דראהט אונז מיט דער שווערד פון זיין פריינד, פאדערענדיג ביי דער דאזיגער געלעגענהייט, אז מיר זאלען מודה זיין, דאס די אנטי-יודישע עקסצעסען, וועלכע זענען אינספירירט געווארען דורך דער ענדעציע און אויסגעפיהרט דורך איהר יוגענד, זענען א שטראף פון גאט, וועלכע איז אראבגעשיקט געווארען אויף די יודען נור צוליעב דער רעגירונג פון דער סאנאציע. מיט איין ווארט: עס איז דא א ענגער צוזאמענהאנג צווישען אנטי-יודישע עקסצעסען און דער שטרעבונג צו דער מאכט. די ענדעציע האט פאקטיש גוט געוועהר אין איהרע הענד: די לאזונג „נידער מיט די יודען" און א גלענצענדע אקאדעמישע יוגענד. נעמענדיג דאס אלץ אין בעטראכט טארען מיר בשום אופן נישט גרינגשעצען די דאזיגע פאקטארען, ווארום עס איז נישט בעוואוסט, וואס דער היינט אדער דער מארגען קען מיט זיך ברענגען. יעדענפאלס זעהען מיר נישט קיין גוטע בשורה, זאגאר אויפ'ן הימעל פון מיטעל מזרח-אייראפא. עס איז דעריבער טאקי נויטיג אנ'אונגעהויער גרויסע פארזיכטיגקייט.

די געשיכטע לערנט אונז, אז אין די שווערסטע מאמענטען זענען מיר געווען א פעראייניגטע מעכטיגע גייסטיגע קראפט. און איצט — צי וועלען מיר זיך דערווארטען דעם דערנעהענטערענדיגען זיך מאמענט? ניין! טויזענד מאל ניין! מיר שטעלען מיט זיך פאר א הויף מיט קריגעריש-געשטימטע שכנים. פערשידענע פאליטישע פארטייען פיהרען צווישען זיך אנ'אונאויפהערליכען הארטנעקיגען קאמף. אפילו די אונשולדיגע ווירטשאפטליכע פעראיינען געפונען זיך אין א סטאדיום פון פונאנדערפאלען זיך. דערביי זענען קארופציע און נידריגע אינטריגעס געווארען ביי אונז א טאג-טעגליכע ערשיינונג. קארליקעס מאכען זשעסטען ווי לייבען און ווארפען אנ'אימה אויף די רוהיגע בירגער. די מעהר ארענטליכע און יושר'דיגע עלעמענטען הויבען זיך אן צוריקציהען פון געזעלשאפטליכען לעבען, נישט וועלענדיג זיך טיילען מיט דער פעראנטווארטליכקייט.

וואס וועט ווייטער זיין? וואס וועט זיין אויב מיר וועלען זיך אריינבעקומען אין א פינסטערען ווינקעל אהן שום אויסוועג? מיט וואס וועלען מיר זיך שפעטער רעכטפערטיגען?

לאמיר זיך בעצייטענס בעדענקען, ווארום עס קומען אן שווערע צייטען.

אדאלף עפשטיין

א פאפולערע „יודישע פאלקס-ביבליאטעק"

פאר איין גילדען.

א גרופע פון ארבייטער-אינטעליגענץ, וועלכע איז פעראינטערעסירט צו פערשפרייטען ארבייטס-קולטור צווישען יודען, הויבט אן ארויסצוגעבען אין ווארשא א פאפולערע יודישע ביבליאטעק, דער יודישער לעזער זאל קענען בעקומען יעדען חודש א גוט און שעהן געדרוקט בוך צו א מינימום-ביליגען פרייז פון 1 גילדען.

מיט דער דאזיגער אויסגאבע זענען מיר נישט אויסען סתם ארויסצוגעבען ביכער. מיר קענען היינט נישט טראכטען וועגען דער סכנה וואס עס דראהט איצט דער יודישער קולטור. אויך האבען מיר נישט די מעגליכקייטען צו זארגען וועגען יודישע און העברעאישע שרייבער, וועלכע לעבען ביי שלעכטע בעדינגונגען, ווייל זיי האבען נישט וואו צו דריקען זייערע ווערק. ביי דעם גרויסען חורבן פון יודישען לעבען זענען נישטא דערויף קיין מיטלען און אפילו קיין צייט צו פערטראכטען זיך וועגען דעם. אונז אינטערעסירט איבערהויפט דער יודישער לעזער און דוקא דער בירגערליכער לעזער, וועלכער איז ביי דער קלאסען און פארטיי-דיפערענצירונג פון אונזער צייט פערנאכלעסיגט געווארען דורך דער אינטעליגענץ און איז געבליבען אויף הפקר צווישען די ברויזענדע לעבענסשטראמען פון רעכטס און לינקס, וואס שלעפען איהם בלינד אין תהום אריין.

מיר געהען נישט ארויסגעבען סתם קיין ביכער צום לעזען. דער יסוד פון אונזער אונטערנעהמונג איז ארבייטס-קולטור און יודיש-מענשליכע דערקענטניש צווישען יודען. מיר ווילען וועקען אונזער פעריאוש'טע און פערלוירענע הענדלער און קרעמער-מאסע צו אקטיוויטעט, געזונד-פיזישער הארעפאשנעקייט און נאציאנאל-יודישער בעזינונג. אונזער אויסגאבע איז אינגאנצען אויסער פאליטיק. אונז אינטערעסירט איבערהויפט דאס יודישע פראבלעם פון ערד און ארבייט אין דעם ליכט פון נאציאנאל-יודישער וועלטליכקייט.

אונזערע מעגליכקייטען זענען דערווייל זעהר בעשיידען, ביז מיר וועלען זיך צוניפריידען וועגען אונזערע ציעלען מיט יודישע און נישט-יודישע שרייבער און צוגרייטען דעם מאטעריאל וואס אונז אינטערעסירט פאר דער יו-

דארפען דערפולען זייער חוב.

„עמך" קולטיווירט זיך.

קיין פרנסה איז נישטא, די מאשינען רוהען זיך אויס די ביינער, און ביי די יודישע בעלי-מלאכות טהון וועה די ביינער פון צופיעל רוהען, און אויב עס איז נישטא קיין קמח, קיין פרנסה הייסט עס, נעמט מען זיך צו תורה.

יעדע וואך שבת אווענד פערזאמלען זיך די האנדווערקער און הערען אויס לעקציעס וועגען פערשידענע פראגען.

לעצטע וואך האט געהאלטען א רעפעראט דער בעקאנטער ד"ר דוד קאגאן אין א זאפטיגען יודיש און א זעהר פאפולערע שפראך האט ער פאר די גרויסע צאהל צוהערער ערקלערט זיין רייכען רעפעראט וועגען היגיענע, סאניטאריע און באקטעריעס.

דער האנדווערקער עולם האט איהם הייס אפלאדירט און זיך געוואונשען, אז ער זאל נאכאמאל מהנה זיין מיט א רעפעראט, וועלכען ר' דוד קאגאן האט זיי צוגעזאגט.

די וואך קומט ווידער פאר א רעפעראט, מיט איין ווארט, „עמך" קולטיוויזירט זיך.

„UŁANI .. UŁANI".

דער עלעקטראווניע שטרייק איז דאך היינט אקטועל, עס איז אבער פערהאנען א ליעדעל, וואס איז נישט ווייניגער אקטועל ווי די עלעקטראווניע און דאס איז דאס פאפולערע ליעד, „אולאני... אולאני..."

עס איז פערהאנען א פוילישער פילם, וואס שטעלט פאר, זעלנער מיט פערדלעך מיט אלע גוטע זיבען זאכען. זינגט זיך דארט אין דעם פילם א ליעד „אולאני אולאני, כלאפצי מאלאוואני", האט עס אזוי נושא חן געווען ביי אונזער יוגענד, אז וואו דו געהסט און שטעהסט הערסטו נאר זינגען און פייפען „אולאני". אין די צוקערניעס און אין די טאנץ-זאלען שפילט די מוזיק „אולאני".

אמאל איז געווען פאפולער „טיטינא", „בובליטשקי" און היינט „אולאני".

זיי האבען מתקן געווען...

די בוכהאלטערען ארגאניזירען זיך. זיי די דאזיגע מאנקעטניקעס, וועלכע האבען זיך געפונען שטענדיג אין א זיכערע לאגע און האבען איבערהויפט געקוקט אויף די אלע פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס פון אויבען אראב. האבען איצט, בעת דער גאנצער האנדעל ליגט ניין איילען אין דער אדמה, אויך דערפיהלט, אז זייער פונדאמענט טרייסעלט זיך און זיי האבען זיך אנגעהויבען ארגאניזירען.

דער סטאדיום פון דער ארגאניזאציע האט געדויערט א קורצע צייט און דעם פערגאנגענעם זונטאג איז פארגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג.

די דאזיגע פערזאמלונג איז געווען זעהר כאראקטעריסטיש, וואס דארף אונטערגעשטראכען ווערען צוליעב דעם פערשידענארטיגען עולם, וואס האט זיך בעטייליגט אין דער פערזאמלונג.

עס זענען געווען אנוועזענד, אלטע בוכהאלטערען, וואס ארבייטען שוין צעהנדליגער יאהרען אויף דעם געביט. דאן זענען אויך געקומען 2 קריסטליכע בוכהאלטערען, איינער פון דער עלעקטראווניע און דער צווייטער פון אוזשאנד סקארבאווי, דאן זענען אויך געקומען א גרעסערע גרופע פון די ארטאדאקסישע יוגענד, וואס זענען בוכהאלטערען.

די דאזיגע גרופע האט זיך אקטיוו בעטייליגט אין די פערזאמלונג און ארויסגעוויזען, אז זיי זענען נישט מעהר קיין בטלנים, נאר פאדערען זייער רעכט. און בעת מען איז צוגעטרעטען צו די וואהלען האבען זיי ארויסגעשטעלט זייערס א קאנדידאט אין דער פערוואלטונג.

מילא, קיין מאנדאט האבען זיי נישט דערגרייכט, מחמת דעם, וואס זיי זענען נאך אין דער מינדערהייט, דערפאר האבען זיי אבער אויפגעטהון א זאך, וואס איז נאך נישט געשעהן זינט דער האנדעלס-אנגעשטעלטער פעראיין עקזיסטירט.

די טעג ווערט 25 יאהר, זינט עס איז געגרינדעט געווארען דער האנדעלס און ביורא-אנגעשטעלטע פעראיין און עס איז נאך נישט פערצייכענט געווארען, אז מען זאל דארט ווען עס איז דאווענען מנחה און דאסמאל בעת דער הפסקה האט מען געדאווענט מנחה און דוקא מיט מנין און לצים זאגען, אז אפילו דער סעקרעטאר פון פעראיין וועלכער איז א פייערדיגער אפיקורס האט צוליעב קורטואזיע מיטגעדאווענט מנחה...

אט דאס מיינע פריינד איז ווערט צו בעצייכענען, אז דער פראגרעס געהט פאראויס, אז אין דעם אפיקורסישען האנדעלס-אנגעשטעלטען פעראיין האט מען נאך 25 יאהר געדאווענט מנחה מיט מנין.

בעריהמען זיך טאקי די „אגודה" בוכהאלטערען, אז מיט זייער קומען אין פעראיין, האבען זיי שוין מתקן געווען...

נאך חצות.

דער ספארט-קלוב „אסכלה" ארדענט איין וואס א פאר וואכען טאנץ-פערוויילונגען, וואס זענען פערבינדען מיט ארויסטריטען פון זייער ניי-געגרינדעטען דראמאטישען קרייז.

מילא, וועגען דער פעהיגקייט פון דראמאטישען קרייז וויל איך נישט יעצט רעצענזירען, כאטש מען מוז מודה זיין, אז עס זענען פערהאנען טאלאנטען וואס ווייזען זיך ארויס און ביי א געוויסער ארבייט און גוטער רעזשי וואלטען זיי זיכער א סך געקענט אויפטהון. כאראקטעריסטיש איז נאר דאס, וואס די אויפטריטען פון די ארטיסטען הויבען זיך אן ערשט נאך 12 א זייגער ביינאכט. צי איז דאס א סגולה צו ערפאלג? איך מיין פערקעהרט, נאך האלבע נאכט איז דער מענש מיעדער און אבגעשוואכט, איז טאקי די פראגע פארוואס עפיס נאך חצות?

עס איז זיי נישט בעקומען.

דעם 15 ד. ח. קומט פאר אין קאטאוויץ א רעפרעזענטאנץ באקס-מעטש פון זייערע דרושינעס מיט די טשענסטאכאווער דרושינעס.

כדי אבער אויסצוקלייבען א גוטע רעפרעזענטאנץ, איז פארגעקומען זונטאג א פארמעטש אין דעם גרויסען זאל פון דער „בריגאדא", אין הויז א. נ. פון מארשאל פילסודסקי.

אויפ'ן זאל זענען געווען פערזאמעלט א גרויסע צאהל אנהענגער פון דער בריגאדע, וואס זענען שטאלץ אויף זייערע באקסער און האלטען זיך פאר מיוחסים.

ווען מען האט ארויסגעלאזט אויף דער ארענע אונזערע יודישע יונגלעך אקעגען זייערע געזונדע מוסקולען-שקצים, האבען זיך דערהערט איבער'ן זאל איראנישע בעמערקונגען: „זאבאטש נא טעגא זשידקא" און ווער שמועסט, טאמער האט דער שייגיץ געגעבען א קלאפ דעם יוד, איז געווארען א הוזשעריי און א געקלאפעריי פון נצחון און זיי האבען זיך געריבען די הענד פאר שמחה און גרייט געווען אויפצונעמען דעם נצחון. אונזערע יונגלעך, וועלכע פערמאגען אינטעליגענץ און טעכניק, האבען זיי אבער אזוי צוקלאפט, אז זיי, די געזונדע שקצים, וואס האבען זיך געשלאגען אזוי ווי אין גאס, זענען שוואך געווארען און אלע אונזערע יונגלעך האבען געוואונען. זענען זיי געבליבען זיצען מיט אראבגעלאזטע קעפ און די פארגעברייטע שמחה. איז זיי נישט בעקומען.

לויתן

דישער פאלקס-ביבליאטעק זענען מיר געצוואונגען ארויסצוגעבען אינ'ם משך פון ערשטען האלבען יאהר בלויז איין בוך יעדע צוויי חדשים.

דאס ערשטע בוך פון דער יודישער פאלקס-ביבליאטעק וועט זיין א פיאנע-רען - בוך פון הארעפאשנעם יודישען דארפס - לעבען. ס'איז א ראמאן, וואו עס ווערט געשילדערט די שפע פון דער ערד און די ארבייטס-פרייד פון יוד, וואס דערקענט זיך צו דער נאטור פון וועלכער ער איז אבגעריסען אינ'ם משך פון דורות.

דאס צווייטע בוך וועט זיין א באנד אראבישע פאלקסטימליכע געשיכטען. אונזער גורל אין דער וועלט-געשיכטע האט אונז ווידער אוועקגעשטעלט פנים אל פנים מיט די פעלקער פון איסלאם מוזען מיר קענען זייערע זיטען, זייער לעבענס-שטייגער און זייער בעציהונג צו גאט און מענש.

דאס דריטע בוך וועט זיין ספעציעל געווידמעט דער יודישער פרוי.

דאס זענען די ערשטע 4 ביכער ביז מיר וועלען פלאנמעסיג ארגאניזי-רען אונזער אויסגאבע.

די הויפט-פערשפרייטער פון דער יו-דישער פאלקס-ביבליאטעק וועלען זיין די ווארשאווער פערלאגען פון „העתיד" און „חשומר הצעיר". דורך די דאזיגע פערלאגען וועלען די ביכער פון דער יודישער פאלקס-ביבליאטעק אויך פער-שפרייט ווערען אין אלע אייראפעאישע לענדער און אויך אין די גרויסע יודי-שע קבוצים פון די פעראייניגטע שטא-טען, ארגענטינא, קאנאדע און דרום-אפריקא.

פרויען- פעראיינען, קולטור- פערבאנ-דען, האנדווערקער-פעראיינען און גע-זעלשאפטען פון יתומים-פערזארגונג וועלען אויף יעדען אבאנאמענט פון זיי-ערע מיטגלידער אדער רעקאמענדירט דורך זייער א מיטגליד, בעקומען רא-באט 10 פראצענט לטובת זייערע אנש-טאלטען.

10 פראצענט ראבאט בעקומען אויך ביבליאטעקען אהן אונטערשיעד פון פארטיי און ריכטונג.

דאס ערשטע בוך אונטער דעם נא-מען „די שפייזערינס אין סטעפ" ראמאן פון ש. ל. בלאנק וועט ערשיינען ענדע מערץ.

רעדאקטארין פון דער יודישער
פאלקס-ביבליאטעק
רחל פייגענבערג

אין גאנץ פוילען (א חוץ גאליציען) קען מען זיך אבאנירען אויף דער יו-דישער פאלקס-ביבליאטעק ביי די מיט-גלידער פון „ההלוץ" און „השומר-הצעיר". די ביכער פון דער ביבליא-טעק קאן מען איך אבאנירען דירעקט פון רעדאקציע.

צוליעב טעכנישע מאטיוען איז נוי-טיג ס'זאלען איינגעצאהלט ווערען מיט א מאל די דריי גילדען פאר'ן גאנצען אבאנאמענט פונ'ם ערשטען האלבען יאהר, ווייל די סומע איז אפילו איצט, אין דער שלעכטער צייט, אויך זעהר קליין. נאר אין דעם פאל ווען עס זע-גען נישטא קיין מעגליכקייטען דערצו, קאן מען אויך איינצאהלען א גילדען יעדע 2 חדשים. אונזער אויסגאבע איז א פאלקס-פערלאג, וואס ווערט געשא-פען דורכ'ן לעזער אליין, און מיר ווי-לען געבען די מעגליכקייט יעדען איינ-ציגען צו בעטייליגען זיך אין דעם.

אדרעס צו שיקען געלד:

„Jidisze Bibljotek Farn - Folk"
Warszawa P. K. O. 11.004·

פאר דער פינקטליכקייט פון אונזערע אויסגאבען איז פעראנטווארטליך די רעדאקטארין פון אונזער אונטערנעה-מונג און מיר זענען זיכער, אז דער יודישער לעזער וועט דער אנערקענ-טער שריפטשטעלערין שענקען דעם נעהעריגען צוטרוי, זי זאל קאנען דער-פולען איהר וויכטיגע קולטור אויפגא-בע, וואס זי האט אויף זיך גענומען.

מיר בעטען אונזערע אבאנענטען פונקטליך אנגעבען זייערע אדרעסען.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיני-סטראציע:

„Jidisze Bibljotek Farn - Folk"
Gęsia 29/1.

דער אבאנאמענט אויסער די גרעני-צען פון פוילען אויפ'ן ערשטען האלב יאהר קאסט אין רומעניען (צוזאמען מיט פארטא) 130 לעי; אין ליטא און אין לעטלאנד 60 סענט; אין פראנק-רייך—20 און אין בעלגיען—25 פראנק. אין די איבריגע אייראפעאישע לענדער 75 סענט און אין די לענדער פון עבר-לים קאסט דער אבאנאמענט צוזאמען מיט פארטא 1 דאלאר.

געלד פון אויסלאנד דארפען די אבא-נענטען שיקען לויט דעם פריוואטען אדרעס פון דער רעדאקטארין:

R. Feigenberg, Warszawa,
Gęsia 29/1. (Polonia)

בלוט, הויט און נערווען-קראנקע דערגרייכען גוטע פערדייאונגס - פער-העלטנישען דורכ'ן געברויך פון נא-טירליכען ביטער-וואסער
F aticiszka Józefa

בעהאלטען דעם חתן אין א שויבען שאנק...

פון די טשענסטאכאווער מעשה'לעך.

א זעהר כאראקטעריסטישער פאל איז געשעהן דעם פערגאנגענעם דינס-טאג מיט א חתן, וואס מען האט איהם פאר דער חופה בעהאלטען אין א שוי-בען שאנק.

דער היגער בעל-הבית ר' העניך האט מיט מזל חתונה געמאכט זיין יונגסטע טאכטער. האט ער זיך פאר איהם אויסגעזוכט אנ'אתרוג'ל א הדר'ל פון בענדין. א בחור מיט א שעהנע בארד. (אז זי איז געל, איז נישט וויכ-טיג).

איז דער חתן געקומען צו פאהרען ברב עם, מיט זיינע נאהנטע חברים-בחורים, וועלכע ער האט געגעבען אויף הוצאות אהער און זיי מבטיח געווען) אז אויף הוצאות צוריק וועט שוין דער אבי הכלה געבען.

עס איז שוין 11 א זייגער אוונד. דער דיין מיט'ן שמש מיט די חופה-שטאנגען שטעהען און ווארטען. דער מארשעליק האט שוין בעזינגען די כלה און מען ווארט נאר אויפ'ן חתן און והילד איננו, דער חתן איז נישטא. לויפט מען דאך אריבער צום יונגערמאן מיט א טענה, היתכן? ווי לאנג איז דער שיעור צו פאסטען? נאר דער חתן ענטפערט נישט. דערפאר אבער האט זיך אויפגעשטעלט איינער פון די בחו-רים און האט געשהון אזוי צו זאגען:

אויב איהר ווילט דעם חתן, מוז דער מחותן פון כלה'ס צד בעצאהלען פאר די הוצאות פון די בחורים און פאר'ן אויסגעטרינקענעם וויין, א קיימא לן פון 80 זל. ואם לאו, וועלען מיר דעם חתן נישט ארויסגעבען...

דער מחותן איז אבער א הארטער יוד, האט ער געמאכט א געוואלד, אז מען בעגזלט איהם, ער וועט זיך נישט לאזען, גזלנים! באנדיטען! דעם התן גיט אהער! און איידער מען קוקט זיך אום, ווערט א מחלוקה, א געוואלד און עס מישען זיך צונויף יודישע היט-לעך מיט שטריימלעך, גלעזער מיט פלעשלעך. און ווען מען האט ענדליך דעם עולם בערוהיגט, קוקט מען זיך ארום און מען זעהט נישט דעם חתן, ער איז נעלם געווארען און נאך לאנגע זוכענישען האט מען איהם געפונען בעהאלטען אין א שויבען שאנק...

הקיצור, עס האבען זיך אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען און ענדליך איז מען מושוה געווארען, אז דער אבי הכלה צאהלט אויס די בחורים 30 זלאטעס מיט א סעודה. אונערשט ז'אמאלס האט מען נאך איינס א זייגער בייגאכט גע-פיהרט דעם חתן דנן, וואס האט זיך קוים געהאלטען אויף די פיס פון אזא לאנגען תענית, מיט מזל צו דער חופה.

איינער פון דער משפחה.

קאנצערט לטובת גרוזשליצע-קראנקע קינדער.

ביי אונז אין שטאדט עקזיסטירט א געזעלשאפט א. נ. „טשענסט. קרייז פון פריינד פון „גורקא"—בוסק, געגרינדעט דורך ד"ר סטארקעוויטש, וועלכער האט די אויפגאבע צו שיקען ארימע גרוזש-ליצע-קראנקע קינדער זיך היילען אין א סענאטאריום אין בוסק.

דארט עקזיסטירט אויך א פאוושעכ-נע שולע, וואו די קראנקע קינדער לערנען זיך דורך דער צייט, וואס זיי געפונען זיך דארט אויף קוראציע, ביז זיי ווערען אינגאנצען אויסגעהיילט.

לעצטענס זענען צו דער היגער קא-לא צוגעשטאנען אויך איינעגע יודישע דאקטוירים, ווי די ה"ה ד"ר קאגאן, ד"ר קאנארסקי די לעהרערין פון דער פאוושעכנע שולע פרל. שאפער א"א, אזוי אז אויך יודישע קינדער וועלען קענען געניסען פון דער אונ-טערשטיצונג, וואס ווערט געגעבען דורך דער געזעלשאפט.

די קאלא ארדענט איין זונטאג, דעם 13 ד. ח. 6 אוונד א קאנצערט אין פייערלעשער-זאל, פון וועלכען די הכ-נסה איז בעשטימט לטובת דער גע-זעלשאפט.

עס איז זעהר נעוואונשען, אז אויך די יודישע בעפעלקערונג זאל אנטייל-נעמען אין דעם קאנצערט און אונטער-שטיצען די אקציע, כדי אזוי ארום מיטצוהעלפען, אז די ארימע קראנקע יודישע קינדער זאלען קענען געניסען פון דער אונטערנעהמונג.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון בוכהאלטערן.

פערגאנגענעם זונטאג איז אין לא-קאל פון פראפ. פעראיין פון האנדעלס-אנגעשטעלטע פארגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די בוכ-האלטערן סעקציע.

די פערזאמלונג עפענט ה' הערצבערג אלס פארזיצער ווערט אויסגעוועהלט ה' ה. גאטיינער, אלס בייזיצער די ה"ה פרענקעל, גאיעווסקי, ווייכט און בעהם, אלס סעקרעטאר ה' ר. נירענבערג.

ה' ראזענעס גיט אב א בעריכט פון דער ביז-איצטיגער טעטיגקייט. אין דער סעקציע זענען ביז איצט פעררעגיס-טרירט 70 מיטגלידער.

דאן ווערט געלעזען א רעפעראט פון ד' זילבערשטיין, וועגען די אויפ-גאבען פון די בוכהאלטערן

נאך א לענגערע דיסקוסיע, אין וועל-כע עס נעמען אנטייל די ה"ה: גא-יעווסקי, ווייכט, פעדערמאן, הערשלי-קאוויטש, ראזינער, הערצבערג, ראזע-נעס, פאגעל א. אנד., ווערט בעשלא-סען אויסצוועהלען א צייטווייליגע פערוואלטונג פון 9 פערזאן, וועלכע זאל ווייטער פיהרען איהר ווערבירונגס-אקציע און נישט שפעטער פון 6 חדשים זאל פארקומען די אלגעמיינע פערזאמ-לונג.

אין דער פערוואלטונג ווערען גע-וועהלט די ה"ה הערצבערג, צווייגעל, פעדערמאן, ראזינער, זילבערשטיין, גא-יעווסקי, ווייכט, גאטיינער און פרל. פרייערמויער, פערטרעטער ה"ה ראזי-נער און ליבעסקינד.

עס ווערט אויך אנגענומען א רעזא-לוציע צו פעראייניגען זיך מיט'ן אל-געמיינעם שטרייק דעם 16 ד. ח.

דאנקזאגונג.

זעהר געעהרטע הערען!

עטליכע יאהר האב איך שטארק גע-ליטען אויף רעוומאטיזם, וואס איך האב בעקומען אין דער וועלט-מלחמה, און דערנאך, דיענענדיג אין דער פא-ליציי אין לאדז 13 יאהר, האט זיך דער רעוומאטיזם פערשטארקט. כ'האב געמיינט, אז ס'איז נישטא פאר מיר קיין הילף, ווייל איך האב שוין אלע מיט-לען אויספראבירט. אדורכקוקענדיג אבער אנ'ארטיגע צייטונג האב איך געפונען א אנאנס וועגען א גוט מיטעל טאגאל. איך האב ריזיקירט און געקויפט א פו-דעלע טאגאל און דערנאך א צווייטעס און כ'האב דערפיהלט א פערלייכטע-רונג. זעהענדיג, אז דאס איז פשוט א אידעאל מיטעל האב איך געקויפט נאך 2 פודעלעך און היינט פיהל איך זיך גוט און כ'האב נישט קיין לויב-ווער-טער פאר דעם אידעאלען מיטעל גע-גען רעוומאטיזם, וואס איך עמפפעהל יעדען ליידענדען.

מיט אכטונג: יאן ראיעווסקי
לאדז, וויסאקא 33.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאקאטארען-פעראיין

זונטאג איז אין לאקאל פון פוילישען האנדווערקער-פעראיין, אלעע 9, פאר-געקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאקאטארען-פעראיין, וועלכע עס האט געעפענט פרעזעס מושאל.

אלס פארזיצענדער ווערט אויסגע-וועהלט ה' מוכא, וועלכער פערבעט אלס אסעסארען דעם ה' לעוועק, פרוי וואיטשעכאווסקא און אלס סעקרעטאר ה' וויינבערג.

נאכ'ן אדורכלעזען דעם פראטאקאל פון דער פויריגער אלגעמיינער פערזאמלונג גיט אב דעם בעריכט ה' מושאל, וועלכער זאגט: דער פעראיין עקזיסטירט 11

קליינינקייטען.

א שטרייק מיט'ן קריזיס...

אמאל איז דער שטרייק געוועזן א שרעקענס ווארט פאר דער בורזשואזיע און פאר די מלוכה!

מיט'ן שטרייק האבען זיך די ארביי-טער און אונטערדריקטע מאסען בע-נוצט אין זייער קאמף געגען זייערע אונטערדריקער און מיט'ן שטרייק הא-בען זיי אויסגעפיהרט זייערע נצחונות אדער געליטען א מפלה.

דער שטרייק איז געווען דאס שאר-פסטע געוועהר געגען די בורזשואזיע-קלאסען, וועלכע האבען אויסגענוצט אלע מיטלען די דאזינע שטרייקען נישט צו מאכען.

היינט איז דער שטרייק ארויס פון פראלעטארישען פראגראם און איז גע-ווארען דאס געוועהר פון די בירגער-ליכע קלאסען.

אמת, אז עס פאלט נאך אויס אמאל א שטרייק פון ארבייטער, ווי דער קויה-לען שטרייק וכדומה, אבער ער האט אנגעווארען זיין שארפקייט, מען שרעקט זיך שוין נישט אזוי פיעל, ווייל ווען דאס בירגערליכע לעבען, ווען די קאפיטאליסטישע יסודות וואקלען זיך איז א אונזין צו שטרייקען, וואס ווער-פען נאך ארויס מעהר ארבייטסלאזע אין גאס.

די בירגערליכע קרייזען נוצען אויס דעם שטרייק געגען פערשיעדענע אונ-טערנעהמונגען, וואס עקספלואטירען די בירגער.

פון וואנען נעמען זיך אייגענטליך די סיבות פון שטרייק, די סיבה, איז דער קריזיס. היות, ווי מענשען לעבען אדורך א שווערע צייט און קאנען נישט צאהלען די הויכע פרייזען, שטריי-קען זיי. שטרייקט מען מיט דער ע-לעקטראווניע, שפעטער וועט מען שטריי-קען מיט'ן וואסער, מיט'ן דירה געלד, דערנאך מיט'ן עסען, מיט דער הלבשה, מיט'ן חתונה האבען, מיט'ן געבוירען קינדער, מיט איין ווארט, א שטרייק אויפ'ן גאנצען פראנט און אלץ צוליעב דעם פערשאלטענעם קריזים. קומט צו געהן מיין שכן ישראל יודל, וועלכער איז א חקרן און האט ליעב זיך צו גריבלען, ווי מען זאגט, און אויספאר-שען פון וואנען די פיס וואקסען, מיט אזא זאגעכץ:

אויב דער קריזיס איז די סיבה פון אלע שטרייקען, וואלט געווען א פלאן, אז מען זאל אפשר ערקלערען א שטרייק טאקי דעם קריזיס אליין. א סוף זאל עס נעמען מיר ווילען נישט מעהר דעם קריזיס, זאל מען זיך נישט ריה-רען פון ארט ביז דער קריזיס וועט אבטרעטען. און טאמער וועלען מיר דעם קריזיס בעזיגען, וועלען במילא נישט נויטיג זיין די אלע שטרייקען, וואס מיר פיהרען שוין און וועלען נאך פיהרען.

דעם דאזיגען פראיעקט פון ישראל יודלען, גיב איך איבער פאר דער ברייטער עפענטליכקייט, וועגען דער געניאלער ערפינדונג, אז די מענשהייט זאל אנהויבען א שטרייק מיט'ן יסוד פון אלע יסודות, מיט'ן קריזיס...

זיי ווארטען

די לאקאטארען האבען אויך די וואך געהאט זייער פערזאמלונג, האט עמיצער זיך בעקלאגט הלמאי מען צאהלט אין די היינטיגע צייטען אזוי פיעל דירה-געלד אין מען דארף אנ-הויבען אנ'אקציע (א רמז אויף דער עלעקטראוניע-אקציע), אויף וועלכער מען האט איהם געענטפערט אויך מיט א וואונק: האלט זיך איין, גוטער ברו-דער, מיר וועלען זעהן ווי אזוי עס וועט זיך איינגעבען מיט דער עלעק-טראווניע, וועלען מיר שפעטער זעהן.

לאין ברירה מוז מען ווארטען. נאר נישט בלויז די לאקאטארען ווארטען, עס ווארטען אויך די בעלי-בתים..

א מבול.

נישט קיין מבול פון פרנסה האט זיך אראבגעלאזט איבער'ן ביסעל יודען נאר א מבול פון — פורים-קארטען, ווי-פיעל חברות מיר פערמאגען (און דאס פעהלט דאך אונז נישט) האבען ארויס-געשיקט פורים-קארטען, זענען טאקע אלע יודישע שטיבען פערפולט מיט א מבול פון פורים-קארטען.

זיי זענען נישט שולדיג.

דער פרויען-פעראיין „עזרה" פערענט-פערט זיך, אז אינדעם, וואס מען האט נישט אריינגעלאזט די פרעסע-פארשטע-הער אויפ'ן בשותפות'דיגען באל, וואס זיי האבען איינגעארדענט, זענען זיי נישט שולדיג, נאר זייערע שותפים, די אזוי-גערופענע אקאדעמישע יוגענד.

— גלויבט מיר—דערצעהלט א פאר-שטעהערין פון „עזרה", אז מיר האבען פון זיי געהאט גענוג עגמת-נפש און איבערהויפט בעדויערען מיר אויף דעם גאנצען שידוך, פון וועלכען מיר הא-בען נישט געהאט קיין נחת.

בנוגע אייך, דערצעהלט ווייטער די פארשטעהערין, האבען זיי געהאנדעלט ווי יונגלעך און דעריבער פאלט די שולד אויף זיי, נישט אויף אונז.

אט דאס האט געענטפערט דער פרוי-ען-פעראיין „עזרה".

זיי זענען נישט נייגעריג.

דער סוחרים-פעראיין האט צונויפ-גערופען אויף פויריגען זונטאג א פער-זאמלונג פון זיינע מיטגלידער, וואו די פערוואלטונג האט געזאלט רעפערירען וועגען פערשידענע שטייער-פראגען.

די פרעלעגענטען האבען זיך איינ-געחזר'ט די רעדעס, געמאכט פרובעס, נאר די סוחרים זענען נישט געקומען.

פארוואס זיי זענען נישט געקומען זענען פערהאן חלוקי-דעית. א טייל זא-גען, אז די סוחרים האבען פון דעם נארנישט געוואוסט, ווייל מען האט די „טשענסטאכאווער צייטונג" וועגען דעם נישט אינפארמירט און זי האט דערי-בער דערפון נישט געשריבען. און עס איז אויך דא א יש אומרים, וואס זא-גען, אז היות ווי די סוחרים האבען סיי ווי נישט צו צאהלען קיין שטיי-ערען, זענען זיי נישט געווען נייגעריג אויסצוהערען די רעדעס.

סיי ווי, זענען די רעפעראטען געבלי-בען נעביך אין די איגענווייד פון די רעפערענטען...

א הערליכע געזעגנונג.

דער לייטער פון דער פאוושעכנע שולע נומער 12 ה' מרגלית, איז אוועק אין עמעריטור, איז שבת פארגעקומען א פייערליכע געזעגנונג מיט די קינ-דער.

די קינדער האבען הערליך שעהן דעקלאמירט און אנגעשריבען גרויסאר-טיגע בעמערקונגען, וועגען לעבען און ארבייט פון ה' מרגלית אין דער שולע.

איך האב געהאט דעם איינדרוק, אז ה' מרגלית איז געווען זעהר בעליעבט ביי די קינדער, וועלכע ווייסען איהם ווי אבצושאצען און איהם ארומגערינ-געלט מיט אמת'ע קינדישע אויפריכ-טיגע ליעבע.

צומארגענס איז פארגעקומען א אב-שידס באנקעט, וואו דער עלטערען-קא-מיטעט האט דעם ה' מרגלית הארציג געזעגענט און איהם געדאנקט פון טיעפען הארצען פאר זיין אנגעשטרענג-טער ארבייט.

דער שרייבער פון די שורות, וועל-כער האט זיך אקטיוו בעטייליגט און די פייערונג האט ארויסגעטראגען דעם איינדרוק, אז ה' מרגלית איז געווען דער ריכטיגער מענש אויפ'ן ריכטיגען ארט און האט פיעל מיטגעהאלפען, אז די קינדער פון די פאוושעכנע שולען זאלען אויסער זייער בילדונג אויך הא-בען א נאציאנאלע יודישע ערציהונג.

זיי ווערען בעסער...

די עלעקטראווניע-העלדען, וועלכע האבען ערשט מיט א פאר וואכען צו-ריק שיקאנירט אויף א אונערהערטען אופן די קאנסומענטען, זענען איצט נאך דער אקציע אביסעל בעסער גע-ווארען

ווי בעוואוסט האט נישט געקאנט זיין דער פאל, אז מען זאל עמיצען אמאל פראלאנגירען א רעכנונג פאר עלעקטריע און עס איז זאגאר אויפ-געשריבען א טאוועל, אז „מיר פרא-לאנגירען נישט" איז היינט אבער, ווי-פיעל מענשען עס ווענדען זיך נאך פראלאנגאציעס, ווערען ערלעדיגט פא-זיטיוו.

יא, אז ווען דער חלף ליגט זיי אויפ'ן האלז, ווערען זיי בעסער...

סמאל

יאהר און ביים היינטיגען טאג צעהלט דער פעראיין קוים 300 מיטגלידער. פון דעם איז צו זעהען, אז די מעהרהייט לאקאטארען איז נישט פעראינטערעסירט אינ׳ם זעלבסט-שוץ און די דאזיגע דארפען געטאדעלט ווערען.

דער לאקאטאר קומט נאר דאמאלס, ווען עס דראהט איהם א עקסמיסיע, אבער ביי א ראציאנעלער און סיסטעמאטישער פערטיידיגונג זעהט מען קיינעם נישט, טראץ דעם, וואס דער פעראיין האט אנגאזשירט א יורידישען קאנסולטאנט.

עס ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע אין וועלכער עס נעמען אנטייל די ה״ה מאלענדא, קראמאלאווסקי, וויעטשארעק, גאלדבערג, כראפאט.

דער בודזשעט פון 2 טויזענד זלאטעס ווערט אנגענומען. ה׳ עפשטיין ערקלערט, אז יעדער לאקאטאר האט דאס רעכט צו פאדערן ביים הויזווירט אדורכצופיהרען דעם נויטיגען רעמאנט.

בעת די וואהלען צו דער פערוואלטונג ערקלערט פרעזעס מושאל אז די פערוואלטונג דארף בעשטעהן פון א העלפט יודען און א העלפט קריסטען. דערויף ענטפערט ה׳ מאלענדא, אז די לאקאטארען זענען זיך נישט צוזאמענגעקומען, כדי צו ערלעדיגען נאציאנאלע פראגען.

פערוו.-מיטגליד ה׳ ליפשיץ ערקלערט אז די לאקאטארען-פעראיינען אין גאנץ פוילען האבען אנגעהויבען אנ׳אקציע, וועגען פערביליגערען דאס דירה-געלד.

צו דעם צוועק קומט פאר דעם 20 ד. ח. אנ׳אלגעמיינער צוזאמענפאהר פון די לאקאטארען-ארגאניזאציעס.

די וואהלען צו דער פערוואלטונג האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט ה״ה: מושאל, עפשטיין, גאלדבערג, פאגעלבוים, וויטרזיץ, קראק, יארזעמבינסקי, כראפאט, ביעלעצקי, וויינבערג, ראמאנאוויטש, מישאראווסקי, לייזעראוויטש.

קאנצערט פון דער „לירא".

מאנטאג, דעם 14 ד. ח. 9 אווענד אין „גראנד-קינא" ארדענט איין די געזעלשאפט „לירא" א גראנדיעזען סימפאנישען קאנצערט מיט א פערגרעסערטען ארקעסטער און כאר אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיריגענט ה׳ י. זאקס. עס ווערט אויסגעפיהרט די פאטעטישע 5-טע סימפאניע בעטהאווענ׳ס און די הערליכע אוווערטור „עקמאנט" דער כאר זינגט די זעהר שעהנע אוקראאינישע ראפסאדיע „באנדורא", אין וועלכען עס פיהרען אויס די סאלאפארטיעס די בעקאנטע אין אונזער שטאדט אויסגעצייכענטע זינגער פרל. שטייער, ה״ה גראבינער, שמידט, לעמעל און סרעברניק, דער הערליכער טענאר אפל. ק. באנאש זינגט איינעגע אפערן-אריעס מיט ארקעסטער-בעגלייטונג. ביים קלאוויר פרוי ט. קאפינסקא.

דער קאנצערט וועט האבען א גרויסען ערפאלג.

צו דער יודישער בעפעלקערונג!

דער פריזיר-אנשטאלט „רענעסאנס", א. ד. פ. נאסאנאווישט, וואס האט זיך געפונען יאהרען לאנג אלעע 20, איז איבערגעטראגען געווארען אויף קראקאווער 14 און איז איינגעארדענט לויט אלע כללים פון היגיענע און עסטעטיק.

די לייטונג איבער׳ן פריזיר-אנשטאלט ווערט אנגעפיהרט דורך דעם לאנגיעהריגען פאכמאן ה׳ שמעון פרישמאן, וועלכער איז אנ׳איידעם פון דעם טראגיש אומגעקומענעם, בעת די טשענסטאכאווער עקסצעסען אין 1920 י., ה׳ נאסאנאוויטש און ה׳ פרישמאן האלט אויס די יתומים.

די פרייזען זענען זעהר ביליגע און די בעהאנדלונג א סאלידע.

עס איז דעריבער מעהר ווי זיכער, אז דער יודישער עולם וועט דעם ערשטקלאסיגען פריזיר-אנשטאלט בעזוכען.

לטובת די אבראנקע.

וועגען דער קאטאסטראפאלער לאגע אין וועלכער עס געפונט זיך די אכראנקע ביים „דאבראטשיננאשטש", האבען מיר שוין פיעל מאל געשריבען, און עס איז איבריג צו דערמאנען, אז די לייטונג שטרענגט אן אלע כחות כדי די דאזיגע הערליכע אינסטיטוציעס נישט לאזען אונטערגעהן.

כדי די דאזיגע פאנדען צו שטארקען ווערט מארגען שבת איינגעארדענט אין לאקאל פון דער „ווארטא" א שווארצע קאווע מיט א דאנסינג. אנהויב 6 נאכמיטאג.

דער שטרייק געגען דער עלעקטראווניע.

צוליעב דעם, וואס די הארטנעקיגע עלעקטראווניע האט נישט געוויזען, אז זי איז געניגט נאכצוקומען די גערעכטע פאדערונגען פון איהרע קאנסומענטען, האט דער קאנסומענטען-פעראיין ערקלערט א אהנטערמיניגען שטרייק, אנהויבענדיג פון פערגאנגענעם מיטוואך דעם 9 ד. ח.

דער שטרייק ווערט אדורכגעפיהרט מיט דער גאנצער פונקטליכקייט, אין קיין שטוב זעהט מען נישט קיין עלעקטריש ליכט, אלץ ווערט בעלויכטען מיט נאפט אדער ליכט, אויסער געוויסע אלגעמיינע אונטערנעהמונגען ווי דאקטוירים א״א, וועלכע האבען ספעציעלע ערלויבנישען אויף צו בעלייכטען מיט עלעקטריע.

די עלעקטראווניע האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט אין וועלכען זי ערקלערט, אז ווער עס וויל בעלויכטען מיט עלעקטריע זאל נישט קיין מורא האבען אז מען וועט איהם אויסהאקען די שויבען, ווייל די עלעקטראווניע וועט דערפאר בעצאהלען.

אויף דעם האט דער קאנסומענטען-פעראיין געענטפערט, אז זיי וועלען מיט קיין טעראר זיך נישט בענוצען, ווייל יעדער פיהלט אויף זיך דעם חוב מיטצוהעלפען צום נצחון.

א אריגינעלע רעווי-נאכט.

מארגען, שבת, דעם 12 מערץ ד. י. 9 אווענד אין פייערלעשער-זאל קומט פאר אנ׳אינטערעסאנטע אריגינעלע פערוויילונג.

דער דראמ. קרייז ביים „טאז" האט צוגעגרייט א ספעציעלען רעווי-רעפערטואר פון פיעל וויציגע און הומאריסטישע נומערן, ווי: סקעטשען, סצענקעס, פאראדיעס, טענץ, געזאנג א״א. חוץ דעם וועלען אויפטרעטען סאלא פרל. בראניסלאווא שטייער מיט געזאנג-נומערן א״א.

נאך דער רעווי-טייל וועט פארקומען א באל ביז׳ן ווייסען טאג מיט פיעל אטראקציעס און סיורפריזען. צו די טענץ איז אנגאזשירט א ערשטקלאסיגער ארקעסטער. דער בופעט איז פערזעהען מיט רייכע און געשמאקע מאכלים צו ביליגע פרייזען.

פאר׳ן פובליקום ווערט צוגעגרייט ספעציעלע טישלעך ביים בופעט (דער איינגאנגס-בילעט דיענט שוין אויך אויף א ארט ביי א טישעל).

צוליעב זיין אייגענארטיגען כאראקטער, האט דער אווענד ארויסגערופען א פערשטענדליכען אינטערעס. דער בעסטער סימן איז, אז די גרעסטע צאהל בילעטען איז דורכ׳ן ארגאניזיר-קאמיטעט שוין פערקויפט.

די הכנסה איז בעשטימט לטובת די קינדערהיימען א. נ. י. ל. פרץ.

ס׳איז אהן ספק, אז די פערוויילונג וועט האבען דעם פערדיענטען ערפאלג א דאנק דער אקטיווער מיטווירקונג פון א גרעסערער צאל פריינט און סימפאטיקער, צוליעב דעם אינטערעסאנטען אינהאלט און וויכטיגען ציעל.

„דער לעבעדיגער מת".

נאך פארבערייטונגען קומט ענדליך פאר צום ערשטען מאל אין טשענסטאכאוו די לאנג-ערווארטעטע פרעמיערע פון טאלסטאיס בעריהמטע דראמא דער „לעבעדיגער מת" דינסטאג, דעם 22 מערץ, אויסגעפיהרט דורכ׳ן דראמאטישען קרייז ביים „טאז" אין שטאדטישען קאמעראל-טעאטער.

די רעזשי, און דער פערזאן פון בעקאנטען ארטיסט און רעזשיסער פון קאמעראל-טעאטער ה׳ אנטאני פיעקארסקי, האט זיך בעמיהט, אז די אלע פעהלערן אין פערשידענע פארמען זאלען בעזייטיגט ווערען אין טאלסטאיס פסיכאלאגישע דראמע זאל אויף דער ביהנע געגעבען ווערען ריין, לייכט — און זאל שטעהן אויף דער געהעריגער הויך.

ס׳נעמען אנטייל אין דער זאך 32 געשטאלטען און א גוט-איינשטודירטער ציגיינער-כאר.

כדי צו ערמעגליכען די ברייטערע קרייזען פון דער היגער אינטעליגענץ צו בעזוכען די פרעמיערע, זענען בעשטימט געווארען פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 זל. צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „טאז". ק.

אכטונג האנדווערקער!

לויט א דערהאלטענעם צירקולאר פון דער האנדווערקער-קאמער № 37 פון 7.3.32 דארפען אלע בעלי-מלאכות, וואס פיהרען זעלבסשטענדיגע ווארשטאטען, נישט אכטענדיג דערויף, צו ער ארבייט מיט איין געהילף אדער אליין, איז ער פערפליכטעט אויסצוקויפען א פאטענט פון 8 קאטעגאריע. דעריבער ווענדען מיר זיך צו אלע בעלי-מלאכות, וואס בעזיצען נאך נישט קיין פאטענטען, זיך צו ווענדען אין סעקרעטאריאט, וואו עס דארפט ווערען אויסגעפולט א בלאנקעט פון סטאטיסטישען אמט.

די קולטור-קאמיסיע ביים צענטר. יודישען האנדווערקער פערבאנד, ארדענט איין שבת דעם 12 ד. ח. 8 ז.וו. אין אייגענעם לאקאל א פארלעזונג אין דער יודישער שפראך פון אדוו. אפליקאנט ירמיה גיטלער, א. ד. ט. „דאס אינדוסטריע-געזעץ און דאס יודישע האנדווערקערטום. איינגאנג פריי.

אלע מיטגלידער פון האנדווערקער-פערבאנד דארפען קומען אין סעקרעטאריאט אבצונעמען די לעגיטימאציעס, וואס מען גיט ארויס ביז׳ן 1.4.32 אהן לעגיטימאציעס וועט נישט זיין ערלויבט צו בעטרעטען דעם לאקאל.

די ווילנער-טרופע קדיש, כאש קומען קיין טשענסטאכאוו.

ענדליך איז געלונגען צו בעוועגען די ווילנער טרופע פון קדיש, חאש, וואס שפילט דעם גאנצען סעזאן אין קראקע, צו קומען קיין טשענסטאכאוו אויף עטליכע גאסטראלען.

די טרופע האט אויסער די שטענדיגע כחות ווי: נחמה, קדיש, כאש, גראדנער, אירענע, אויך צוריק אנגאזשירט די בעליבטע סוברעטין מאלווינא ראפעל, דאן די ארטיסטען ש. לאנדוי, נערה ראקאוו, ליבגאלד און אנדערע.

אויך טרעט אויף א גלענצענדער באלעט און ביי דער מוזיק פר״ל כאלינא.

מיט איין ווארט אנ׳ערשטקלאסיגע טרופע.

עס איז איבריג צו אגיטירען דעם טעאטער-עולם, אז זיי זאלען בעזוכען די פארשטעלונגען, ווארום אלע ווארטען מיט אומגעדולד אויף די גאסטראלען פון אונזערע ליבע, הארציגע ארטיסטען קדיש, כאש, נחמה, מאלווינא ראפעל אא.

די גאסטראלען הויבען זיך אן מיטוואך דעם 23-טען ד. ח. אין טעאטער קאמעראלני.

א בריעף אין רעדאקציע.

ג. ה. רעדאקטאר!

איך בעט זעהר געבען פלאץ אין אייער חשוב׳ער צייטונג פאר פאלגענדען בריעף, כדי איך זאל האבען די מעגליכקייט ארויסצוזאגען זיך וועגען דער מיטטיילונג פון ראבינאט, פון וועלכען איך פיהל זיך געטראפען.

אין נומער 10 „טשענסטאכאווער צייטונג" איז געווען פערעפענטליכט א נאטיץ א. נ. „פון ראבינאט", וואס הויבט זיך אן מיט די ווערטער: ווי ווייט יודען זענען ליידער געפאלען און זענען ווייט פון יושר און גערעכטיגקייט — אויף וועלכען איך ערקלער פאלגענדעס:

דינסטאג, דעם 8 ד. ח., האב איך געשיקט מיין זוהן מיט איינעם פון די גבאים פון מיין מנין, וועלכען איך האב געבעטען מיטצוגעהן אין ראבינאט, כדי צו בעקומען א אפיציעלע און דירעקטע ידיעה ווער און פארוואס מען האט געגעבען די דערמאנטע מיטטיילונג. דער ביד"צ האט זיי געענטפערט, אז זיי האבען אפילו נישט געוואוסט, אז אזעלכעס איז געווען אין דער צייטונג, נאר דער זוהן ר׳ משה האט ערקלערט אז גלייכצייטיג, ווען דער בריעף איז געקומען פון קרזעפיצער ראבינאט, איז אנוועזענד געווען אייער חשוב׳ער מיטארבייטער, וועלכער האט דעם בריעף קאפירט.

מיט אכטונג
יצחק שווידערסקי.

בעמערקונג פון רעד.: כדי געהעריג פעסטצושטעלען דעם דאזיגען ענין האבען מיר זיך נאכאמאל געוואנדען וועגען דעם צום היגען ראבינאט, וועלכער האט אונז ערקלערט, אז דער אינהאלט פון דער נאטיץ אין פוריגען נומער פון אונזער צייטונג וועגען ה׳ שווידערסקיס האנדלונג לגבי דעם ה׳ יאכימאוויטש פון קרזעפיץ איז אמת.

עס איז נישט וויכטיג צי דער ראבינאט האט זיך געוואנדען צו אונזער מיטארבייטער, אדער ער האט זיך צופעליג אין ראבינאט וועגען דעם דערוואוסט—דאס ענדערט נישט דעם גופא ענין. דער עיקר איז, וואס דער דערמאנטער טרויעריגער פאקט איז אמת.

אויב ה׳ ש. קען פעסטשטעלען דורך דעם היגען ראבינאט, אז דאס איז ליגענד זאל ער אונז פארשטעלען א בעשייניגונג פון ראבינאט, וואס מיר וועלען גערן אבדרוקען.

Złoty metal na wystawie w Katowicach 1927 r.
Przedstawiciel na Okręg Częstochowski
I. Lewkowicz, Częstochowa, Narutowicza 15.

שבת, דעם 19 מערץ 1932 י.
קומט פאר אין פייערלעשער-זאל א פערוויילונג לטובת דעם יודישען קאמיטעט פאר קריזיס-געליטענע א. נ.
„אויפ׳ן פערסישען מארק"
א מאסע איבערראשונגען און אטראקציעס. :—: אויסוואהל פון א אסתר המלכה אויפ׳ן יאהר תרצ״ב.
איינגאנג געגען איינלאדונגען. — — — איינטריט 2 זלאטעס.
איינלאדונגען קען מען בעשטעלען אין סעקרעטאריאט פון קאמיטעט (ביי דער יודישער קהלה, :נייער מארק 14), טעגליך פון 10 ביז 12 מיטאג.

אכטונג וויעלון!
פון 15-טען מערץ ד. י. ערעפנען מיר א ווינדיקאציאנס-ביורא אין וויעלון, וועקסלען און פראטעסטען, וויראקען אד״גל ווערען ווי אמשנעלסטען ערלעדיגט.
ערשטקלאסיגע רעפערענצען. — אויפ׳ן פערלאנג גווארענציעס!!!
האנדעלס אינפארמאציעס וועגען קרעדיט פעהיגקייטען אונזערע קליענטען אומזיסט
שנעל! ביליג! זיכער!

Niniejszym wzywamy P. P. JÓZEFA BERMANA, Aleja 8 i STANISŁAWA TENENBAUMA, Aleja 38, aby najpóźniej do godz. 8 wiecz. dnia 11-go marca zwrócili nam KSIĄŻKI ZAMÓWIEŃ i UPOWAŻNIENIE przyjmowania robót dla naszej firmy w Poraju, w przeciwnym razie skierujemy tą sprawę do Prokuratora.

Jednocześnie ostrzegam Sz. Publ. nie zawierać żadnych umów z wyżej wymienion. Panami gdyż za takowe nie odpowiadamy. Z poważaniem
Zakład Elektrotechn.-Instalacyjny
„ŚWIATŁO-SIŁA"
z odpow. ogr. w Częstochowie.

„Grand-Kino"
קאשטשושקי גאס.
לעצטער סעאנס 9.40 אוו.

פילם, וואס האט ענטציקט די גאנצע וועלט!
סארי מאריצא און האנס אלבערס אין די הויפט-ראלען פון פילם
BOMBY NAD MONTE CARLO
עריק פראמערס פראדוקציע. — — איבער׳ן פראגראם: נייע קלאנג-אקטואליטעטען.

Teatr „ODEON"
אלעע 27.
לעצטער סעאנס 10 אווענד.
אויפ׳ן 1 סעאנס קרזעסלא 1 זל.

היינט פרייטאג צום לעצטען מאהל! **GŁOS SERCA** מעכטיגע דראמא אויפ׳ן באדען פון א געגנב׳עט — — קינד.
פילם, אינגאנצען גערעדט אויף פויליש!
פון שבת — שלאגער פון סעזאן
SKANDAL w TEATRZE דראמא פון היינטיגען לעבען אין א גרויסער שטאדט.
שבת 12 נאכמיטאג—גרויסע טאג-פארשטעלונג. — קרזעסלא 50 גראשען.

עו׳שטער מוסטערהאפטער קלאנג-קינא
Nowości
אלעע 12
לעצטער סעאנס 9-30 אווענד.
היינט און ווייטערע טעג.

די נייעסטע זיטען קלאנג-דראמא
KRÓLOWA DANCINGÓW
אין די הויפט-ראלען: **לואי מאראן** און **מאק גלארק**
איבער׳ן פראגראם: פאקס - קלאנג - וואך.

Redaktor: Izrael Płockier — Wydawcy: B. Bocian i I. Płockier — Druk. B. Bocian, Aleja 6